

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİMİ BİLİM DALI**

**TÜRKİYEDE EĞİTİM GÖREN SURİYELİ ÖĞRENCİLERİN SOSYO-
KÜLTÜREL PROBLEMLERİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Yusuf AYDOĞDU

DANIŞMAN

DOÇ. DR. MEHMET CÜNEYT BİRKÖK

MAYIS 2019

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİMİ BİLİM DALI

**TÜRKİYEDE EĞİTİM GÖREN SURİYELİ ÖĞRENCİLERİN SOSYO-
KÜLTÜREL PROBLEMLERİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Yusuf AYDOĞDU

DANIŞMAN

DOÇ. DR. MEHMET CÜNEYT BİRKÖK

MAYIS 2019

BİLDİRİM

Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tez-Proje Yazım Kılavuzu'na uygun olarak hazırladığım bu çalışmada:

- Tezde yer verilen tüm bilgi ve belgeleri akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi ve sunduğumu,
- Yararlandığım eserlere atıfta bulunduğumu ve kaynak olarak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değiştirmede bulunmadığımı,
- Bu tezin tamamını ya da herhangi bir bölümünü başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı beyan ederim.

(İmza)
Adı Soyadı
Yusuf AYDOĞDU

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI

“Türkiye’de Eğitim Gören Suriyeli Öğrencilerin Sosyo-Kültürel Problemlerine Yönelik Araştırma” başlıklı bu yüksek lisans tezi, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı/Eğitim Programları ve Öğretimi Bilim Dalında hazırlanmış ve jürimiz tarafından kabul edilmiştir.

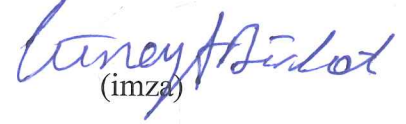
Başkan

Doç. Dr. Bekir İNCE

(imza)

Üye (Danışman)

Doç. Dr. M. Cüneyt BİRKÖK

(imza)

Üye

Doç. Dr. Mustafa BAYRAKCI

(imza)

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylım.

08.07/2019

Prof. Dr. Ömer Faruk TUTKUN

Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Bu tezin oluşmasının her aşamasında beni yönlendiren, yüksek lisans eğitimim boyunca desteğini benden esirgemeyen danışman hocam sayın Doç. Dr. Mehmet Cüneyt BİRKÖK'e, bu zorlu süreçte bana her daim destek olan ve bir an olsun beni yalnız bırakmayan gecesini gündüzüne katıp bana destek olan çok kıymetli değerli eşim Zeynep Aydoğdu'ya, eğitim hayatım boyunca desteklerini benden asla esirgemeyen annem Ayşe AYDOĞDU'ya ve babam İsmail AYDOĞDU'ya, bu tezin yazım aşamasında bana her konuda yardımcı olan Dr. Yıldırım Beyazıt DELDAL'a, tezimi yazım aşamasında çekinmeden aradığım ve her aradığımda beni yönlendiren kıymetli hocam Doç. Dr Mustafa Bayrakçı hocama, yine bu tezi yazım aşamasında dünyaya gelen ve beni çok mutlu eden dünyalar tatlısı kızım Mihrimah AYDOĞDU'ya sonsuz şükranlarımı sunuyorum.

ÖZET

TÜRKİYEDE EĞİTİM GÖREN SURİYELİ ÖĞRENCİLERİN SOSYO-KÜLTÜRL PROBLEMLERİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA

Yusuf AYDOĞDU, Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Doç. Dr. Mehmet Cüneyt BİRKÖK

Sakarya Üniversitesi, 2019

Ülkemiz son yıllarda farklı ülkelerden farklı amaçlarla gelen milyonlarca insana ev sahipliği yapmaktadır. Dünya hızla değişmekte ve ülkeler son yıllarda hızlı bir felakete sürüklenmektedir. Bu ülkelerin ve coğrafyanın başında ise Ortadoğu coğrafyası gelmektedir. Ülkemizin bu zorlu coğrafyaya komşu olması olumsuz durumları da beraberinde getirmektedir. Yaşanan savaşlar, ekonomik problemler, siyasi baskılar ve sayamayacağımız birçok problemlerden dolayı ülkemiz son yıllarda Suriyeli mültecilerin yoğun olduğu bir göç dalgası ile karşı karşıya kalmıştır. Ülkemize doğru yaşanan bu göç dalgası sonucunda önlem alınması gereken birçok problem de ortaya çıkmıştır. Suriyeli mülteciler, savaşın ilk yıllarında geçici barınma merkezlerinde ağırlanmaya çalışılsa da savaşın uzaması ve göç dalgasının artarak devam etmesi beraberinde de birçok problemin doğmasına sebebiyet vermiştir. Bu problemlerin başında ise genç nüfusa sahip olan Suriyeli mülteci çocukların eğitimi aşmasında karşımıza çıkan problemleri olarak gözükmektedir.

Eğitim, değişen dünya üzerinde bireylerin topluma entegre olma konusunda yardımcı olan ve bireylerin topluma uyum sağlamasını kolaylaştıran bir olgudur. Göçle birlikte ülkemizde sığınmacı olarak gelen Suriyeli mültecilerin de topluma uyum sağlaması açısından eğitimlerine ilk geldikleri andan itibaren önem verilmektedir. Ülkemizde bulunan yaklaşık dört milyon Suriyeli mültecinin, bir milyon kırk beş bin tanesini öğrenci konumunda bulunan Suriyeli mülteci öğrenciler oluşturmaktadır. Sayının bu denli fazla olması uyum problemlerinin ve eğitim açısından üzerinde durulması gereken problem durumlarının ortaya çıkmasına da sebebiyet vermektedir.

Bu çalışmada ülkemizde mülteci konumunda bulunan Suriyeli öğrencilerin eğitimi aşamasında karşılaşmış oldukları sosyo-kültürel, ekonomik ve dilsel problemleri üzerinde durulmuş ve bu öğrencilerin Türk eğitim sisteminden en iyi nasıl faydalanabilirler bu aşamada mülteci öğrencilere nasıl yardımcı olunabilir sorularına cevap bulunması amacı güdülmüştür.

Bu çalışmada hem eğitim sisteminin içindeki öğrencilerden hem de bu eğitime katkı sağlayan öğretmenlerin görüşlerinden faydalanarak durum tespiti yapılması amaç edinilmiştir.

Bu kapsamda İstanbul İli Bahçelievler İlçesi Prof. Dr. Osman Öztürk İmam Hatip Ortaokulu Geçici Eğitim Merkezinde eğitim gören rastgele seçilen 200 tane Suriyeli öğrenciye sosyo-kültürel, ekonomik ve dilsel problemlere yönelik 30 tane 5'li likert tipi anketten oluşan sorular sorulmuş ve nicel araştırma yöntemlerinden biri olan Betimsel Araştırma Yöntemi kullanılarak elde edilmiştir. Öğrencilerden bunlara içtenlikle cevap vermesi istenmiştir. Sorulan soruların cevapları SPSS istatistik programı kullanılarak elde edilen veriler analiz edilmiştir. Aynı zaman da bu okulda eğitime katkı sağlayan Türkçe, Matematik, Sosyal Bilgiler, Beden Eğitimi öğretmenlerine Suriyeli öğrencilerin eğitimlerinde kendi alanlarında karşılaşmış oldukları problemlere yönelik sorular sorulmuş ve cevaplar aranmıştır. Sonraki aşama olarak elde edilen veriler araştırmacının görüşleriyle yorumlanmıştır. Problem tespiti sağlanmış, uygun çözüm önerileri sunulmaya çalışılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Mülteci Öğrenci, Göç, Dil, Eğitim, Savaş, Öğrenci

ABSTRACT

A SURVEY OF SOCIO-CULTURAL PROBLEMS FOR SYRIAN STUDENTS STUDYING IN TURKEY

Yusuf AYDOĞDU, Master Thesis

Assoc. Dr. Mehmet Cüneyt BİRKÖK, Supervisor

Sakarya University, 2019

In recent years, our country is home to millions of people who come from different countries for different purposes. The world is changing rapidly, and countries are rapidly turning into a disaster. The Middle East is at the beginning of the geography and these countries. Our country's neighboring this difficult geography brings with it negative conditions. Due to the wars, economic problems, political pressures and many other problems that we cannot count, our country has been faced with a wave of migration in which Syrian refugees have been intense in recent years. As a result of this wave of migration towards our country, many problems have emerged which need to be taken precautions. Although the Syrian refugees were accommodated in temporary sheltering centers during the first years of the war, the prolongation of the war and the increasing immigration of the migration caused many problems. At the beginning of these problems, Syrian refugee children with a young population seem to have problems in their education.

Education is a phenomenon that helps individuals to integrate into society on the changing world and facilitates the adaptation of individuals to society. With the migration, the Syrian refugees who come as refugees in our country are given importance from the moment they come to their education in order to adapt to the society. There are approximately four million Syrian refugees in Turkey and one million forty-five thousand Syrian refugee are students.

The higher number of problems also leads to the emergence of adaptation problems and problem situations that need to be addressed in terms of education.

In this study, it has been emphasized on socio-cultural, economic and linguistic problems of Syrian students in our country who are refugees and were intended to answer the questions how these students can benefit from the Turkish education system at this stage is how the refugee students can be helped. In this study, it is aimed to determine the situation by taking advantage of the opinions of the teachers within the education system and the teachers who contribute to this education.

Within this scope, In Bahçelievler district of Istanbul a total of 200 randomly selected 200 Syrian students who are studying at the Prof. Dr .Osman Ozturk Imam Hatip Secondary School Temporary Training Center were asked questions that are composed of 30 5-point Likert type questionnaires about socio-cultural, economic and linguistic problems and students were asked to respond to them sincerely. The answers of the questions were analyzed by using SPSS statistical program. At the same time, questions about the problems faced by Syrian students in Turkish, Mathematics, Social Studies, Physical Education and English Teachers who contributed to education in this school were asked and questions were asked. The data obtained as the next stage were interpreted by the researchers. Problem determination has been provided and appropriate solution suggestions have been tried to be made.

Keywords: Refugee Student, Migration, Language, Education, War, Student

İÇİNDEKİLER

BİLDİRİM	i
JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI	ii
ÖNSÖZ	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER.....	viii
TABLolar LİSTESİ	xii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xiv
BÖLÜM I	1
GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	3
1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi	3
1.3. Alt Problemler	3
1.4. Varsayımlar	4
1.5. Sınırlılıklar	4
1.6. Tanımlar	4
1.7. Kısaltmalar	5
BÖLÜM II.....	6
ARAŞTIRMANIN KURUMSAL ÇERÇEVESİ VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	6
2.1. Kültür Nedir?.....	6
2.2. Göç, Göçmen ve Mülteci Kavramı	6
2.3. Göç Çeşitleri.....	7
2.3.1. Gönüllü Göçler.....	8
2.3.2. Zorunlu Göçler	8
2.3.3. Mevsimlik Göçler.....	9

2.3.4. Sürekli Göçler	9
2.3.5. İç Göçler	9
2.3.6. Dış Göçler	10
2.4. Türkiye de Mülteci Sorunları	10
2.4.1. Geçici Koruma Altındaki Suriyeli Öğrencilerin Sosyal Sorunları	13
2.4.2. Geçici Koruma Altındaki Suriyeli Öğrencilerin Kültürel Sorunları	15
2.4.3. Türk ve Suriyeli Öğrencilerin Sosyal Yaşam Açısından Karşılaştırılması	16
2.4.4. Suriyeli ve Türk Öğrencilerin Kültürel Açından Karşılaştırılması	18
2.4.5. Geçici Koruma Altındaki Suriyeli Öğrencilerin Türk Öğrencilerle Çatışmaları	20
2.5. Geçici Koruma Altındaki Suriyeli Ailelerin Beslenme Kültürü	22
2.6. Geçici Koruma Altındaki Suriyeli Öğrencilerin Aile Yapısının Türkiye'ye Göç Sonrası Yerel Halka Entegre Olurken Karşılaştıkları Başlıca Problemler	22
2.7. Geçici Koruma Altındaki Suriyeli Çocukların Aile Yapısı	23
2.7.1. Geçici Koruma Altındaki Suriyeli Çocukların Değişen Aile Yapısı ile ilgili Algı, Tutum ve Davranışları	23
2.7.2. Geçici Koruma Altındaki Suriyeli Ailelerin ve Çocuklarının Yaşadıkları Çevreye Uyumu	24
2.8. Geçici Koruma Altındaki Suriyeli Öğrencilerin Ekonomik Hayata Etkisi	25
2.9. Geçici Koruma Altındaki Suriyeli Öğrencilerin Barınma Durumları	25
2.10. Geçici Koruma Altındaki Suriyeli Ailelerin İstihdam Sorunları	28
2.11. Geçici Koruma Altındaki Öğrencilerin Eğitim Kavramı	29
2.12. Geçici Koruma Altındaki Suriyeli Çocukların Eğitim Süreci	29
2.13. Geçici Koruma Altındaki Suriyeli Çocukların Uyum Sürecinde Eğitimin Rolü	30
2.14. Geçici Koruma Altındaki Suriyeli Çocukların Dil Öğrenme Sorunu	31
2.15. Geçici Koruma Altındaki Suriyeli Öğrenciler ile Sınıf Öğretmenlerin Karşılaştıkları Sorunlar	32
2.16. Geçici Koruma Altındaki Suriyeli Öğrencilerin Eğitim Problemleri	33

2.17. Geçici Koruma Altındaki Suriyeli Öğrencilere Yönelik Okul Rehberlik Servisi.....	34
2.18. Rehber Öğretmenin Okuldaki Rolü ve Önemi	35
2.19. Suriyeli Öğrencilerin Eğitim ve Uyum Sorunlarının Okulda Bulunan Rehberlik Servisi ve Uygulamaları Açısından Değerlendirilmesi	36
2.20. Geçici Koruma Altındaki Suriyeli Çocuklara Sağlanan Eğitim Hizmetleri.....	37
2.21. Geçici Koruma Altındaki Suriyeli Öğrencilerin Eğitimi ve Eğitim Sistemine Entegrasyonu sonrası Yaşanan Olumlu ve Olumsuz Gelişmeler	37
2.22. (2019-2023) Yeni Türk Eğitim Sistemi İçin Yapılan Program.....	39
BÖLÜM III	44
YÖNTEM.....	44
3.1. Araştırmanın Yöntemi.....	44
3.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi/Çalışma Grubu.....	44
3.3. Veri Toplama Araçları.....	45
3.4. Geçici Koruma Altındaki Suriyeli Öğrencilerin Öğretmenleri ile Yapılan Röportajlar.....	45
3.5. Verilerin Analizi.....	45
BÖLÜM IV	46
BULGULAR	46
4.1. Çalışma Grubuna İlişkin Bulgular.....	46
4.2. Suriyeli Öğrencilere Uygulanan Test ve Sonuçlara ilişkin Bulgular	46
4.3. Suriyeli Öğrencilerin Öğretmenleri ile Yapılan Röportajlara ilişkin Bulgular	60
BÖLÜM V.....	66
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	66
5.1. Suriyeli Sığınmacıların (Öğrencilerin) Göç Sonrası Yaşadıkları Olumsuz Gelişmelere İlişkin Bulunan Sonuç ve Tartışma	66
5.1.2. Suriyeli Sığınmacıların (Öğrencilerin) Sosyo-Kültürel ve Eğitim Açısından Yaşadıkları Olumlu veya Olumsuz Durumları ile Elde Edilen Sonuç ve Tartışma	66

5.1.3. Suriyeli Göçmenlerin (Öğrencilerin) Göç Sonrası Yaşadıkları Duygusal, Kültürel, Psikolojik Travmalara ilişkin Sonuç ve Tartışma	68
5.1.4. Suriyeli Öğrencilerin Uyum Sorunlarına Yönelik Bulunan Sonuç ve Tartışma.....	68
5.2 Öneriler	68
5.2.1. Araştırma Sonuçlarına Dayalı Öneriler	68
5.2.2. Gelecek Araştırmalara Yönelik Öneriler.....	70
KAYNAKLAR.....	73
EKLER	77
ALINAN ONAYLAR	80
ÖZGEÇMİŞ VE ESER LİSTESİ.....	82

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1.Geçici Koruma Altındaki Suriyeli Sayısı	11
Tablo 2.Geçici Barınma Merkezleri.....	12
Tablo 3.Türkçeyi Anlama Temasına Verilen Cevaplara İlişkin Bulgular.....	46
Tablo 4.Ekonomi Temasına Verilen Cevaplara İlişkin Bulgular	49
Tablo 5.Sosyal Çevre Temasına Verilen Cevaplara İlişkin Bulgular	51
Tablo 6. (1-2) Sorulara Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Spearman Sıra Farkları Korelasyon Analiz Sonuçları	53
Tablo 7. (1-3) Sorulara Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Spearman Sıra Farkları Korelasyon Analiz Sonuçları	54
Tablo 8. (3-4) Sorulara Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Spearman Sıra Farkları Korelasyon Analiz Sonuçları	54
Tablo 9. (6-7) Sorulara Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Spearman Sıra Farkları Korelasyon Analiz Sonuçları	55
Tablo 10. (8-9) Sorulara Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Spearman Sıra Farkları Korelasyon Analiz Sonuçları	55
Tablo 11. (12-17) Sorulara Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Spearman Sıra Farkları Korelasyon Analiz Sonuçları.....	56
Tablo 12. (12-18) Sorulara Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Spearman Sıra Farkları Korelasyon Analiz Sonuçları.....	56
Tablo 13. (24-25) Sorulara Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Spearman Sıra Farkları Korelasyon Analiz Sonuçları.....	57
Tablo 14. (21-28) Sorulara Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Spearman Sıra Farkları Korelasyon Analiz Sonuçları.....	57
Tablo 15. (21-30) Sorulara Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Spearman Sıra Farkları Korelasyon Analiz Sonuçları.....	58
Tablo 16. (27-30) Sorulara Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Spearman Sıra Farkları Korelasyon Analiz Sonuçları.....	58

Tablo 17. (28) Soruya Verilen Cevaplar ile Cinsiyet Değişkeni Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan T Testi Sonuçları	59
Tablo 18. (30) Soruya Verilen Cevaplar ile Cinsiyet Değişkeni Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan T Testi Sonuçları	59

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Suriyeli Aile Barınma Durumunu Gösteren Harita.....	26
Şekil 2. Geçici Koruma Verileri.....	27
Şekil 3. Barınma Verileri	27

BÖLÜM I

GİRİŞ

İnsanlık tarihi boyunca çeşitli sebeplerden dolayı toplumlar, yaşadıkları coğrafyaları terk ederek yeni yaşam alanları bulmaya yönelik çaba içine girmişlerdir. Göçe sebep olan durumlar zaman zaman farklılıklar göstermekle birlikte genellikle gelişmişlik düzeyi düşük olan coğrafyalardan daha gelişmiş coğrafyalara doğru yaşanmıştır. Göçler kimi zaman kıtlık, kimi zaman hastalık, kimi zaman özgür yaşama isteği, kimi zaman da savaşların yaşanmasından dolayı ortaya çıkmış olduğu düşünülebilir.

Göç kısaca bir yer değiştirme hareketi olarak tanımlanmakla birlikte bu kısa tanım içinde birçok bilim dalını ilgilendiren geniş bir olgudur. “ İster yerleşik olsun ister geçici milletlerin sosyoekonomik yapısını yakından ilgilendiren göç Türk Dil Kurumu (TDK) Türkçe Sözlüğü’ndeki tanımına göre göç; Ekonomik, toplumsal veya siyasi sebeplerle bireyler ile toplulukların bir ülkeden başka bir ülkeye, bir yerleşim yerinden başka bir yerleşim yerine gitme işi, taşınma, hicret, muhaceret olarak tanımlanmaktadır (Akıncı, Nergis ve Gedik, 2015). ”Bunları düşündüğümüzde insanlar gitmiş oldukları coğrafyalara kendi yaşamlarından da izler de götürmüş olabilirler.

Ülkemize doğru yapılan göçler son yıllarda özellikle Suriye’deki iç savaştan dolayı fazlasıyla etkilenmektedir. Ülkemizin konumu gereği gelişmiş düzeyi daha az olan ülkelere komşu olması bu göçlerin ana sebebi olarak görülebilir. Suriye’deki iç savaşın bitmemesi, savaş durumundan kurtulamayan Irak ve Afganistan, kendini daha özgür hissetmek isteyen İran halkı gibi topluluklar ülkemizdeki yabancı insan sayısını fazlasıyla arttırmıştır. Türkiye yapılan göçlerin başlıca sebepleri olarak bu etkenler düşünülebilir.

Ülkemizin son yıllarda kalmış olduğu bu göç dalgası yeni problemler de ortaya çıkmasına neden olmuş olabilir. Yapılan göçlerle birlikte bazı bölgelerde aşırı bir yoğunluğun yaşanmasına ve bu bölgelerde yaşanan yoğunlukla birlikte öngörülemeyen problemlerin ortaya çıkmasına sebebiyet vermiş olduğu düşünülebilir.

İnsanların geldikleri bölgelerin özelliklerini, kültür yapısını, yeme alışkanlıklarını, insan ilişkilerini, eğitim alışkanlıklarını vb birçok özelliklerini de beraberlerinde getirdiklerinden

toplum için de aşılması zor olan yeni problemlerin doğmasına ve var olan yapının bozulmasına sebep olduğu düşünülebilir.

Suriyeli sığınmacıların ülkelerinde yaşanan ve yaşanılmakta olan savaş sebebiyle uzun yıllardır ülkemizde mülteci konumunda bulunmaktadırlar. Savaş sebebi ile ülkemizde bulunan Suriyeliler gelmiş oldukları ülkenin kültür yapısını da sayıca fazla olduklarından ve aynı çevre ile burada yaşamaya çalışmalarından dolayı devam ettirmek istedikleri düşünülebilir. Böyle bir durumun yaşanması da toplum içinde huzursuzluklara, Türk Kültürü ve Suriye Kültürü açısından çatışmaların yaşanmasına sebebiyet vermiş olduğu düşünülebilir. Göç ile birlikte yaşam biçimi, lisan, toplumun kültür yapısı gibi farklılıklar ortaya çıkabilir. Ortaya çıkan bu farklılıkları ortadan kaldırmamıza yardımcı olabilecek en önemli unsurun eğitim olduğu düşünülmektedir.

Suriyeli mültecilerin eğitim hakkından mahrum bırakılmaması adına Unicef, Birleşmiş Milletler, Avrupa Birliği ve Milli Eğitim Bakanlığının ortaklaşa çalışmalarıyla eğitim çağındaki çocukların eğitim sistemine dahil olması adına çalışmalar yapılmaktadır. Bu çalışmalarda amacın öğrencilerin Türk Eğitim sistemine daha kolay adapte olmasını sağlamak ve dilsel problemleri en alt düzeye indirgemek amacıyla yapıldığı düşünülebilir.

Milli Eğitim Bakanlığı bu çalışmalar ile dilsel problemleri en alt düzeye indirerek hem Suriyeli öğrencilerin bulunmuş olduğu eğitim kurumunda kendisini yapının dışında hissetmemesini hem de Türk kültürüne ve eğitim yapısına daha hızlı bir şekilde adapte olmasını ve topluma yönelik aidiyet duygusunu benimsemiş olmasına olanak sağlamış olduğu düşünülebilir.

Eğitim bireyin topluma uyumunu sağlayan en büyük unsur olarak düşünülebilir. Eğitimle birlikte birey ülkenin kültürüne uyum problemini aşarak ülkeye farklı anlamlarda katkılar sunabilmektedir. Bunlardan biri de ülke ekonomisi olarak düşünülebilir. Genç nüfusun fazla olması bazı alanlarda istihdam açığını kapattığı ve ekonomik anlamda ülkenin kalkınmasına katkı sağlayacağı düşünülebilirken. Bazı sebeplerden dolayı da göçün yoğun şekilde yaşandığı bölgelerde şehrin ekonomisini ve sosyal hayatını olumsuz etkilediği de söylenebilir.

Dünya üzerinde hayat devam edip insan olgusu var olduğu surece çeşitli sebeplerden dolayı göç olgusu devam edecektir. Bu durum olumlu ve olumsuz durumlar doğuracaktır. İnsan hayatına ve var olan topluma olumsuz etkilerini en aza indirgeyebilecek olumlu sonuçlar doğurmasına katkı sağlayabilecek fikirler üretmek adına bu tarz çalışmalar yapılabilir.

1.1. Problem Durumu

Bu araştırmanın problem cümlesi “Suriyeli mülteci öğrenciler sosyo-ekonomik, eğitsel ve dilsel anlamda ne gibi zorluklarla karşılaşmaktadırlar ve bu sıkıntılarına ne gibi çözüm önerileri üretilebilir?” sorusu oluşturmaktadır.

1.2. Araştırmanın Amacı Ve Önemi

Bu çalışmada çeşitli sebeplerden ötürü ülkemize göç etmek durumunda kalan Geçici Koruma Altındaki Suriyeli öğrencilerin sosyo-kültürel alanlarda yaşadıkları sıkıntıların tespit edilmesi ve bu sıkıntılara çözüm önerileri oluşturularak onların daha iyi bir eğitim almasını sağlamak ve Türkiye Cumhuriyeti devletine uyum sağlamalarını kolaylaştırmak amaçlanmıştır. Göç toplumsal bir gerçeklik olarak karşımıza çıkmaktadır. Sebepleri, sonuçları, etkileri iyi anlaşılmalı ve yerli halka bunun sonuçları iyi analiz edilip anlatılmalıdır. Göç eden ve göç alan ülke insanların bu durumdan minimum derecede olumsuz etkilenmeleri adına çalışmalar yoğunlaştırılmalı fırsat eşitliği adına, insanca yaşama hakkı her birey için sağlanmaya çalışılmalı ve o toplumda yer alan insanların haklarına da dokunulmadan bu durum dizayn edilmelidir.

Yapılan bu çalışma ile birlikte ülkemize göç etmek durumunda kalan ve Türkiye de eğitim gören Geçici Koruma Altındaki Suriyeli öğrencilerin karşılaşmış oldukları sosyo-kültürel problemleri ortaya çıkarmak, nedenlerini araştırmak ve bu problemlere yönelik çözüm önerileri sunulacaktır.

1.3. Alt Problemler

Araştırmada aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

- 1.Eğitim gören öğrencilerin dilsel anlamda yaşadıkları problemler nelerdir?
- 2.Türkiye de yaşayan Suriyelilerin ekonomik anlamda sıkıntıları var mıdır?
- 3.Göçle birlikte Türkiye de yaşam mücadelesi veren Suriyeliler topluma entegre olma konusunda ne gibi sıkıntılar yaşamaktadır?
- 4.Farklı bir toplumda yaşama olgusu sosyal hayata adapte olma konusunda ne gibi problemler doğurmaktadır?
- 5.Eğitim sistemine entegre olurken ne gibi problemlerle karşılaşmaktadır?
- 6.Ülkemizdeki istihdam konusunda ne gibi problemler bulunmaktadır?

7.Cinsiyete göre karşılaştıkları ne gibi problemler bulunmaktadır?

8. Öğrencilerin Suriye'deki almış oldukları eğitim burada alacakları eğitimi ne derece etkilemektedir?

9.Farklı kültür yapısına sahip Suriyeli öğrencilerin topluma entegre olurken kültürel anlamda karşılaşmış oldukları uyum-uyumsuzluk, çatışma, gelenek ve görenekler, yaşam biçimlerinin etkilerinin yaşadıkları topluma yansımalarının yarattığı aksaklıklar nelerdir?

10. Yaşadıkları çevrenin ve milletin kültürüne uyum sağlayamamaları veya anlayamamaları ne gibi problemler doğurmaktadır.

11.Yaşadıkları toplumun kültürünü benimseyememiş olan Suriyeli öğrenciler; istihdam, iletişim, eğitim ve sosyal açıdan kendilerini geliştirememeleri yüzünden ne çeşit sıkıntılar ortaya çıkmaktadır.

1.4. Varsayımlar

Araştırmada aşağıdaki varsayımlardan hareket edilmiştir.

1.Geçici eğitim merkezlerinde aktif olarak eğitim öğretim gören öğrencilerin sorulara verdikleri cevapların kendi algı ve düşüncelerini yansıttığını objektif olarak ifade etmişlerdir.

2.Kullanılan ve uygulanan yöntemler, istatistikler, teknikler bu tezin amacına uygundur.

1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırma aşağıdaki sınırlılıkları kapsamaktadır.

1.Bahçelievler Prof. Dr. Osman Öztürk İmam Hatip Ortaokulu Geçici Eğitim Merkezinde eğitim/öğretim gören 200 öğrenciye 30 sorudan oluşan 5'li likert tipi anket soruları sorulmuş ve öğrencilerden 5 seçenek içinden (Kesinlikle Katılmıyorum, Katılmıyorum, Fikrim Yok, Katılıyorum ve Kısmen Katılıyorum) istatistiksel yöntem (SPSS-21) ile değerlendirilerek çeşitli bilimsel bulgulara ulaşılarak sınırlandırılmıştır.

2. Bu tez Prof. Dr. Osman Öztürk İmam Hatip Ortaokulu Geçici Eğitim Merkezinde eğitim/öğretim gören öğrencilerinin algı tutum ve görüşleri ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Göç: Toplulukların yaşadıkları bölgeleri sosyal, ekonomik, savaş vb sebeplerden dolayı yerlerini değiştirme olarak bilinmektedir (Özer, 2004).

Göçmen: Çeşitli sebeplerden ötürü ülkesini gönül olarak terk eden kişi (Ziya,2018).

Mülteci: Farklı bir ülkeye kendi isteği dışında yerleşmek zorunda olan kimse.

Kültür: İnsanların çalışarak ortaya koyduğu eserlerin bütünüdür (Nurettin, 1961)

Örf: İnsanların kendiliğinden doğru kabul ettiği iş ve inançların tamamı (İnalcık, 2016)

Adet: Eskiden beri uyulan kuralların bütünü. (TDK,2018)

Toplum: Varlıkların belli bir amaç doğrultusunda toplanmasıdır (Haldun, 2010)

1.7 Kısaltmalar

BMMYK:	Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği
BM :	Birleşmiş Milletler
GEM:	Geçici Eğitim Merkezi
UNİCEF:	Birleşmiş Milletler Çocuk Yardım Kuruluşu
TDK:	Türk Dil Kurumu
AFAD:	Afet ve Acil Durum Başkanlığı
MEB:	Milli Eğitim Bakanlığı
YÖK:	Yüksek Öğretim Kurumu

BÖLÜM II

ARAŞTIRMANIN KURAMSAL ÇERÇEVESİ VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Kültür Nedir?

Her birey toplum içinde kendine özgü bir şekle, düşünceye, davranışa ve tutuma sahiptir. Bir toplumu oluşturan insan topluluklarının ortak değerleri onların kültürlerini, yaşayış biçimlerini oluşturmaktadır. Toplumun oluşturulmasında ortak kullanım alanları, paylaşımlar, sevinçler, hüznler, sanat etkinlikleri, müzik, birlik olma, inançlar, örf, adet ve geleneklerin tamamı toplumun kültürünü oluşturmaktadır (Williams, 2019).

Kültürün İki Yönü vardır:

- 1) Bireylerin, ortak alanlara ve bilinen değerlere sahip çıkıp benimsemesi.
- 2) Yeni bilgiler, gözlem ve süreçlerin topluma entegre edilerek kültürü oluşturması.

Kültür kavramı, uygarlığı ve medeniyeti oluşturan toplumların ortak bir çatı altında birleşmesi ile insanlar tarafından oluşturulan ortak medeniyet ve çağdaşlık olarak düşünülebilir. İnsan üretimi olan kültür, karmaşık bir yapıyla oluşmuş bir bütün, farklı yapı taşlarından oluşan bir eser ve herkesi içine alan geniş bir öğretilerdir. Doğanın tahrip edilmesi, ekonomik dengenin doğal afetler ve insan eliyle yok edilmesi dünyamızda oluşan çeşitli kültürlerin sonunun gelmesi anlamına geldiği söylenebilir (Karşlı, 2006).

Türk Dil Kurumuna Göre Kültür Kavramı;

1. Toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunların yaratılmasında, sonraki nesillere üretmede kullanılan, insanın ve doğal toplumsal çevresine egemenliğin ölçüsünü gösteren araçların bütünü ifade eder.
2. Bir topluma veya halk topluluğuna özgü düşünce ve sanat eserlerinin bütünüdür.
3. Bireyin toplum içinde kazandığı bilgidir (TDK, 2005).

2.2. Göç, Göçmen ve Mülteci Kavramı

Göç: En genel anlamıyla bireylerin, ekonomik, siyasi ve doğal sebeplerden sürekli ya da geçici olarak yaşadıkları mekânları terk etmeleri, değiştirmeleri olarak bilinmektedir. Göçün diğer bir ifade ile dini, siyasi, sosyal, iktisadi sebeplerden dolayı toplumların hayatlarının

tamamını ya da bir kısmını geçirmek için coğrafi olarak yer değiştirme hareketidir. G ile ilgili kuşlar, balıklar ve bazı hayvan türleri de mevsim geçişlerine göre yer değiştirme anlamına gelmesinden dolayı g olarak adlandırılabilir.

Göçmen, Birçok sebebi bulunmakla beraber en fazla görülen neden ekonomik sorunlar olmakla beraber kişinin ülkesini kendi rızasıyla terk ederek başka bir ülkeye geçmesi, o ülkenin yetkililerinin onay ve bilgisi ile kalıcı olarak yerleşen bireylere denir.

Ülkemize en çok sınırlarımızdan kaçak yolla giriş yapan sınır komşularımız olan İnan, Irak ve Suriye vatandaşlarının izinsiz Türkiye'ye girdikleri için en geç 15 gün içinde giriş yaptıkları ilin valiliklerine başvurmaları gerekmektedir. Bu süreyi aşan göçmenler kaçak statüye tabi olarak yakalandıklarında hemen sınır dışı edilmektedirler. Ülkemize kaçak yolla giren ve burada kalmak isteyen yabancı vatandaşlar önce yaşadıkları ilin valiliklerine ülkede kalmak için başvuruyu yaptıktan sonra ise Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği'ne (BMMYK) gönderilirler.

Mülteci: dini, milliyeti, ırkı, sosyal gruba yeliği veya siyasi düşünceleri sebebiyle eziyet, zulüm ve ölüm konusunda geçerli bir korku taşıyan ve bu yüzden ülkesinden ayrılan, bu sebeplerden dolayı ülkesine geri dönmek istemeyen birey olarak tanımlanmaktadır.

Mültecilere dünya genelinde uluslararası anlaşmalarla özel statü sağlanmakta ve hukuki koruma ile gözetilmektedir.

Ülkelerin mülteciler için sağladığı korunmalardan ve statülerden faydalanamayan bireylere ise sığınmacı olarak adlandırılabilir. Sığınmacı: Mülteci olarak uluslararası güvence arayan fakat statüleri itibariyle kanuni olarak tanınmayan bireylere sığınmacı denilebilir (Ekiçi ve Tuncel, 2015).

2.3. G eşitleri

Belirli bir coğrafyada yaşamlarını sürdüren insanlar ekonomik, siyasi ve doğal afetlerin sebep olduğu durumlardan dolayı g etmektedir. Gn, birçok oluşum nedeni bulunmaktadır bu nedenler şu şekilde sıralanabilir;

Oluşum Nedenlerine Göre Göçler altıya ayrılır.

1. Gönüllü Göçler
2. Zorunlu Göçler
3. Mevsimlik Göçler

4.Sürekli Göçler

5 İç Göçler

6.Dış Göçler

2.3.1. Gönüllü Göçler

Bireylerin yaşadıkları çevreyi kendi istek ve iradeleri ile hiçbir zorlayıcı baskı olmadan özgür düşünceleri ile aldıkları kararlar sonucu yaşadıkları yerleri terk etmeleridir. Gönüllü göçlere neden olan çeşitli faktörler bulunmaktadır.

Çeşitli Faktörler:

- Bireylerin yaşam standartlarını yükseltme arzusu.
- Daha iyi eğitim isteği.
- Alışveriş, sağlık hizmetleri gibi faktörlerden daha fazla yararlanma isteği.
- İyi bir kariyer yapma isteği.
- Yüksek ücretli iş bulma düşüncesi.
- İnanç ve özgürlükleri daha iyi yaşama isteği.
- Akraba bağı yakın ve kültürü bağı aynı olan insanlarla yaşama isteği.

2.3.2 Zorunlu Göç

İnsanların buldukları yeri kendi iradeleri dışında terk etmeleridir. Bu göçler özellikle itici etkiye sahip olmaları çeşitli faktörlerin oluşmasına neden olmaktadır.

Zorunlu Göçe Neden Olan İtici Faktörler Şunlardır (Aslangri, 2016).

- Savaş hali
- Sosyal hizmet çalışmalarında yetersizlik
- Doğal afetler
- Ekonomik buhran
- İstihdam yetersizliği
- Temel ihtiyacın karşılanamaması
- Etnik baskı

- Dini baskı
- Siyasi baskı
- Güvenlik açığı ve ihtiyacı
- Yerleşim yerlerinin farklı amaçlarla kullanıma açılması

2.3.3. Mevsimlik Göçler

Bireylerin turizm, mevsimlik işçi olarak istihdam çalışmaları, hayvancılık, tarım vb... insanların yılın belli bir zaman dilimini birden fazla farklı mekânlarda çalışmaları olarak ifade edilebilir. Mevsimlik göçlerin dışında göçün süresi, göçün niteliğini belirleyen bir ölçüt olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu göçler her yıl yapılmakla beraber ülkenin ekonomik kalkınmasına etkisi ve kültürel etkileşime katkı sağlayabilmektedir.

- Bağ-bahçe işleri
- Mevsimsel çalışmalar
- Tatil amaçlı gidilip o yerde yapılan işler

2.3.4. Sürekli Göçler

Genel anlam ile yaşadıkları yerleri birçok kez tez terk eden bireylerden oluşan göç çeşididir.

Bireylerin siyasi olarak yaşadıkları ülkede yer değiştirmeleri olarak görülmektedir.

- Sosyal ve ekonomik olarak yaşadıkları yeri sürekli olarak değiştirmeleri
- Kültürel ve doğal sebeplerden dolayı yaşadıkları yeri bırakmaları
- Bu göçler zorunlu ya da gönüllü olabilmektedir

2.3.5. İç Göçler

Bir ülkenin sınırları içinde yapılan göçtür. Bu göçler kırdan kente, kırdan kıra, kentten kıra, kentten kente doğru göçler gerçekleşmektedir.

- Sürekli veya Geçici olabilir
- Ticaret ve Sanayinin gelişmekte olduğu yerlerde
- Maden yataklarının olduğu yerlere
- Turizm alanlarının olduğu bölgelere
- Kültür kentlerine

2.3.6. Dış Göçler

Ülkenin dışına doğru yapılan göçler olup sürekli veya geçici olarak gerçekleşir. Birçok çok sebebi bulunur. En önemli sebeplerin başında;

- Siyasi sebep (irtica)
- Ekonomik sebepler (istihdam)

2.4. Türkiye de Mülteci Sorunları

Türkiye Cumhuriyeti Devleti, dünyada bulunan çeşitli ülkelerdeki savaş, iç karışıklık, yoksulluğa bağlı ekonomik sebepler yüzünden ülkelerini terk eden 3,9 milyon mülteci, sığınmacıya ev sahipliği yapmaktadır. Türkiye'ye sığınan mültecilerin geldiği ülke ve sayıları şu şekildedir;

1. Suriye Mültecileri, 3,6 milyon kişi
2. Afganistanlı Mülteci, 169 bin kişi
3. Iraklı Mülteci, 143 bin kişi
4. İranlı Mülteci, 35 bin kişi
5. Somalili Mülteci, 4 bin 800 kişi
6. Diğer Mülteciler, 10 bin kişi (Sayın ve Usanmaz, 2016).

Türkiye'de en fazla mülteci grubu Suriyeliler olarak görülmektedir. Suriyelilerin en fazla yaşadığı iller sırasıyla

- İstanbul
- Hatay
- Gaziantep
- Mersin
- Adana
- Kilis

Dünya genelinde en çok sığınmacıya ev sahipliği yapan ülkeler;

1. Türkiye'ye 3,6 milyon Suriyeli
2. Pakistan'a 1,4 Milyon Afganistan

3. Uganda ya 1,4 Milyon Güney Sudanlı

4. Lübnan'a 998 bin Suriyeli

5. İran 979 Bin Suriyeli

Türkiye'de en fazla Suriyeli mülteci bulunurken Suriyeli mültecilerin hemen ardından sınır komşu ülkeleri olan Irak ve İran'dan gelmektedir. Son yıllarda mültecilerin ve sığınmacıların haricinde yakalanan kaçak göçmenlerin sayısında büyük bir artış olduğu görülmektedir.

Pakistan, Afganistan, Filistin, Azerbaycan, Somali, Gürcistan, Myanmar, Moritanya uyruklu yaklaşık 37 bin kaçak göçmen yakalanmış ve sınır dışı edilmiştir. Türkiye'nin ülkeler arası transit bir yol üstünde bulunması insan kaçakçılığı faaliyetlerinin gerçekleşmesine sebebiyet vermektedir. İnsan kaçakçılığında yeni güzergâh Türkiye olarak gözükmektedir.

Türkiye'nin hedef ülke olarak seçilmesinin asıl sebebi özellikle doğudaki komşularına kıyasla ekonomik ve sosyal olarak daha iyi bir konuma sahip olması ekonomik yetersizlikler ve daha iyi şartlarda yaşama arayışı yasadışı göç hareketlerini beslediği için kaynak ülkelerdeki şartların değişmesi yasadışı göç hareketlerini de aynı doğrultuda etkiliyor. 'İnsan ticareti', kuvvet kullanarak, tehdit veya başka biçimlerde zorlama, kaçırma, hile, aldatma, nüfuzu kötüye kullanma, kişinin çaresizliğinden faydalanma yoluyla insanların istismar edilmesi anlamına geliyor. Kısacası insan ticaretini, köleliğin günümüze yansımış hali olarak tanımlayabiliriz.

Tablo 1

İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü 21 Mart 2019 tarihi itibarıyla Türkiye'deki biyometrik verileriyle kayıt altına alınan geçici koruma altındaki Suriyeli sayısı.

YAŞ TOPLAM	ERKEK	KADIN	TOPLAM
0-4	259.566	242.490	502.056
5-9	260.092	244.490	504.582
10-14	202.540	187.578	390.118
15-18	149.704	123.751	273.455
19-24	321.775	230.276	552.051
25-29	209.186	147.979	357.165
30-34	173.006	126.255	299.261
35-39	122.550	96.103	218.653
40-44	80.984	71.143	152.127
45-49	59.996	57.057	117.053
50-54	48.691	46.348	95.039

55-59	33.954	34.094	68.048
60-64	23.834	24.408	48.242
65-74	24.816	25.874	50.690
75+	10.269	12.826	23.095

Tablo 2.

Göç İdaresinin 21 Mart 2019 tarihli verilerine göre Suriyelilerin en çok yaşadığı 10 şehir ve bu şehirlerdeki Suriyeli yoğunluğu aşağıdaki tabloda yer almaktadır (Özdemir, 2017).

ŞEHİR	SAYI	İL NÜFUSU İLE KARŞILAŞTIRMA
İstanbul	560 bin 706	%3,72
Şanlıurfa*	451 bin 434	%22,17
Hatay*	439 bin 910	%27,33
Gaziantep*	429 bin 575	%21,18
Adana*	238 bin 391	%10,74
Mersin	205 bin 822	%11,34
Bursa	170 bin 372	%5,69
İzmir	143 bin 660	%3,33
Kilis*	117 bin 168	%82,20
Konya	106 bin 756	%4,84
Mardin	89 bin 404	%10,78
Ankara	90 bin 911	%1,65
Kahramanmaraş	88 bin 359	%7,72
Kayseri	78 bin 689	%5,66
Kocaeli	55 bin 881	%2,93
Osmaniye*	48 bin 921	%9,15
Diyarbakır	33 bin 844	%1,95
Malatya*	29 bin 687	%3,72
Adıyaman	24 bin 745	%3,96

* İşaretli illerde Geçici Barınma Merkezi bulunmaktadır.

Çalışma İzni Verilen Suriyeli Sayısı; Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından 15 Kasım 2018 tarihinde yapılan açıklamaya göre Türkiye’de çalışma izni verilen Suriyeli sayısının 32 bin 199 kişi olduğunu belirtilmiştir.

Türk Vatandaşlığı Verilen Suriyeli Sayısı; İçişleri Bakanlığı tarafından yapılan açıklamada 8 Mart 2019 tarihi itibarıyla Türk vatandaşlığı verilen Suriyeli sayısı 79 bin 894 kişi olarak belirtilmiştir.

2.4.1. Geçici Koruma Altındaki Suriyeli Öğrencilerin Sosyal Sorunları

Türkiye'ye, iç savaş sonrası mülteci sığınmacı olarak gelmek zorunda kalan Suriyeli öğrenci ve ailelerinin ülkemize geldikten sonra çeşitli sorunlar ile yüzleşmek zorunda kalmışlardır. Bu sorunların en basında sosyal sorunlar gelmektedir.

Suriye'de başlayan iç savaşla birlikte Türkiye, mülteci krizine karşı önlemlerini almıştı; ancak çatışmaların ne yönde ilerleyeceğini ve ne gibi sonuçlara yol açacağını kestirmek mümkün değildi. İç savaşın şiddetine bağlı olarak mültecilerin sayıları giderek artmış, bundan dolayı Türkiye'de mültecilere ilişkin problemler çoğalmıştır. İlk başlarda kamplarda kalan mülteciler, zamanla kampların kapasitelerinin yeterli olmamasından dolayı kamp dışında hayatlarına devam etmiştir. Böylece Suriyeli mültecilerle Türk toplumu arasında etkileşim artmıştır.

Buna bağlı olarak sorunlar ortaya çıkmaya başlamış ve Suriyeli mültecilere karşı toplumda algılar yeniden şekillenmiştir. Mülteci Suriyeli öğrencilerin dışarıda duyulan ve Türk halkı tarafından konuşulan çeşitli bilgilerin abartılarak söylenmesi sonucunda, sokaklarda dilencilik yapmaları, ekonomiye yük oluşturmaları, sağlık hizmetlerinden ücretsiz yararlanmaları, sınavsız üniversiteye alınmaları gibi söylentiler Suriyeli algısını toplum nezdinde olumsuz etkilemiştir.

Aşağıda madde halinde özetlenen Suriyeli öğrencilerin başlıca sosyal sorunlarına değinilmiştir.

- Ülkelerinde iç savaştan dolayı mülteci olarak sığındıkları Türkiye Cumhuriyetine eskiden kurdukları düzenin ve çevre şartların değişmesi.
- Türkiye'ye sığınan mülteci öğrencilerin yaşadıkları çevreye alışamaması, uyum sağlayamaması.
- Sığındıkları yeni ülkenin dilini tam olarak öğrenemediklerinden dolayı Türk akranları ile ilişki kurmakta zorlanmaları.
- Türkiye'de başlangıçta yaşadıkları sınırlı izole olmuş ortamda sosyal hayata edepte olamamaları.
- Türk öğrenciler ile kültür farkından dolayı sosyalleşememeleri, kaynaşamamaları.
- Aktivitelere maddi manevi ve bazı ailesel sebeplerden dolayı katılım sağlayamamaları, sosyal olarak kendilerini geliştirememeleri.

- Bazı Suriyeli öğrencilerin, sosyal yaşamlarının hiç olmaması. Ailenin algı ve tutumlarının çocuğu etkilemesi.
- Yaşadıkları çevrede, Türk hükümetinin Suriyeli öğrencilere sosyal hayata adapte olmaları için her alanda sağladığı kolaylıklarla bu öğrencilerin yeterince ilgilenmemesi ve bu imkânlardan faydalanamayarak içlerine kapanmaları.
- Dil yapımızı ve kelimelerimizi tam olarak anlamadıklarından dolayı grup ve topluluklara giremeyeceğinden sosyalleşememeleri.
- Aile baskısı yüzünden sosyalleşememeleri.
- Birçoğunun geçim ve istihdam sorunu olduğundan dolayı ne kendilerinin ne de ailelerinin yeterince sosyalleşememesi.
- Bazılarının aile yapıların sosyalleşmeye müsait olmaması.
- Savaş sonrası geçirdikleri travmalar yüzünden sosyalleşememeleri.
- Çeşitli kronik hastalık ve sağlık sorunları yüzünden sosyalleşememeleri.
- Türk öğrencileri ile anlaşamamaları, okul ortamında yaşanan çeşitli huzursuzluklar.
- Türk akranlarının bu öğrencileri kendi aralarına kabul etmemeleri ya da zorlanmaları.
- Okul ortamında karşılaştıkları huzursuz edici sözler yüzünden içlerine kapanmaları.
- Maddi açıdan çalışma imkânları kısıtlı olduğundan sinema, tiyatro, gezi gibi aktivitelere katılamama sonrası sosyalleşememeleri.
- Suriyeli öğrencilerin çeşitli suçlara karışması nedeniyle içlerine kapanmaları bir kısmının da ağır psikolojik, duygusal sorunlar yaşamaları sebebiyle sosyalleşememeleri.
- Yaşadıkları çevreye tam olarak adapte olamamaları ve kendilerini izole etme yeni şeyler öğrenme isteği yüzünden kendilerini dış çevreye kapatmaları sebebiyle sosyalleşememeleri.
- Kültür, adet, örf ve gelenekleri yüzünden sosyalleşememeleri.
- Birçok Suriyeli öğrenci sosyal hayata adapte olamadıkları için sosyalleşmede problem yaşamaktadırlar. Günlük yaptıkları işlerin aksine kendilerini geliştirememektedirler. (Özdemir, 2017).

2.4.2. Geçici Koruma Altındaki Suriyeli Öğrencilerin Kültürel Sorunları

Suriyeli mülteci öğrenciler birçok mülteci gruplarının aksine ülkelerinden ayrılırken bir gönüllülük durumu bulunmamaktadır. Suriyeli mülteci öğrencilerin ayrılık sebebi zorunluluktandır. Bu durumun sonucu olarak yaşadıkları çevre ve ortamın biran da değişmesi ve farklı bir kültürel çevre ile karşılaşmaları onların kültürel anlamda değişmeye zorlamaktadır. Azınlık durumunda buldukları Türkiye Cumhuriyetine zorunlu olarak entegre olmaları onların kültürleri ve yaşayış biçimlerinde değişmelere yol açacağı ön görülmektedir.

Suriyeli Mülteci Öğrencilerin Bazı Kültürel Sorunları Şu Şekilde İfade Edilebilir;

- Yaşadıkları ve sahip oldukları çevrenin değişmesi.
- Kültürlerinin yeni kültüre uygun olmaması entegre oldukları kültüre karşı boyun eğmesi.
- Sahip oldukları kültürün yeni geldikleri ülkede farklı anlaşılması ve buna bağlı sorunların ortaya çıkması.
- İki farklı milletin yaşadıkları çevrede kültür çatışmalarının yaşanması.
- Toplu yaşam kültürüne sahip olan Suriyelilerin parçalanarak küçük ailelere dönüşmesi sonrası yaşadıkları duygusal, sosyal sorunların sahip oldukları inanış ve kültürlerinde meydana gelen değişmeler.
- Yaşadıkları çevrenin ve milletin kültürüne uyum sağlayamamaları veya anlayamamaları.
- Savaş sonrası içinde buldukları psikolojik ve travmatik ruh hallerinin Türk kültür ve adetlerinin hoş karşılamadığı bazı olumsuz davranışlar gerçekleştirmeleri sonucu entegre oldukları kültür tarafından dışlanmaları.
- Suriyeli öğrencilerin Müslüman olmaları, Türk devletinin de Müslüman bir toplum olması açısından rahatlatıcı gelse de Suriyeli mülteci öğrencilerin Türk adet ve geleneklerine uyum sağlamada zorluk yaşadıkları görülmektedir.
- Yaşadıkları toplumun kültürünü benimseyememiş olan Suriyeli öğrenciler; istihdam, iletişim, eğitim ve sosyal açıdan kendilerini geliştirememeleri yüzünden çeşitli sıkıntılar yaşamaktadırlar.
- Bazı Suriyelilerin hırsızlık, gasp, kamu malına zarar verme gibi suçlarla oldukça yaygın bir şekilde ilişkilendirilmelerine rağmen, Türkiye de yaşayan insanlar üzerinde olumsuz etkisi

olmuş olup Suriyeli ailelerin kültürel açıdan yanlış öğretiler barındığı ve kendilerini yetiştirememelerinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

- Türk toplumunun Suriyeli mülteciler ile arasına kültürel bir mesafe koyduğunu, mültecilere vatandaşlık verilmesine hiç sıcak bakmadığını görülmektedir.
- Özellikle sığınmacı oldukları bölgede yaşayan Suriyeli kız öğrencilerin belli bir kültür kavramı, adet ve gelenekleri olan yöre halkının evlilikleri açısından bir tehdit olarak algıladığı ve depresyona varan sorunlar yaşadıkları saptanmıştır (Kağnıcı, 2017).

2.4.3. Türk ve Suriyeli Öğrencilerin Sosyal Yaşam Açısından Karşılaştırılması

Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında da belirtildiği gibi Türkiye sosyal bir devlettir. Türk devleti vatandaşlık ile bağlı olan her vatandaşının sosyal açıdan her türlü imkânı verme sunma çabasındadır.

Özellikle engelliler için son 10 yılda büyük reformlar gerçekleştirmiş olan hükümet yetkilileri her alanda vatandaşlarının huzuru ve ferahı, sosyal, ekonomik anlamda da yeni istihdamlar yaratma, sosyal hayatlarını geliştirme ve ilişkilerini her alanda iyi hale getirme çabası içinde çalışmalar yapma gayreti içindedirler.

Türk Öğrencilerinin Sosyal hayatlarına bir bakış;

- Geçmiş 20 yıla göre daha fazla seyahat etme özgürlüğü ve serbestçe dolaşma imkânına kavuştular
- Ailelerin bilinçlenmesi sonucunda her alanda daha modern, dış çevreyle ilgili bir dönüşüm ve bilinçlenme yaşanmaya başlandı.
- Küçük çocukların, kreş ve eğitsel merkezlere daha çok gönderilmesi.
- Hükümetin eğitime olan önemi artmış ve bütçeden en çok pay eğitime ayrılmış olup bu sayede devlete bağlı anaokullarının her yerde faaliyete geçmesi, anaokulların zorunlu olmasıyla çocukların sosyalleşme süreci hızlanmıştır.
- Teknolojiye verilen önem artmış olup sinema, tiyatro gibi aktiviteler sosyalleşmeyi hızlandırmıştır.
- Okullarda serbest zaman etkinlikleri, spor etkinlikleri, kulüp çalışmaları gibi aktivitelerin artması ve uygulanması sosyalleşme sürecine fayda sağlamıştır.
- Okullarda düzenlenen müze, piknik, geziler sayesinde öğrencilerin sosyalleşmesi.

- Akranları ile iletişime girmeleri, arkadaşlık bağlarını güçlendirmiştir.
- Belediyelere bağlı kursların açılması ve öğrencilerin farklı insanlarla aktivitelere, eğitime katılmaları.
- Ailelerin, akraba ziyaretleri.
- Belediyelerin halk günleri, kermesler, gençlik konserleri düzenlemeleri.
- Üniversitelerin yabancı öğrenciler ile kaynaşması, kongreler, paneller düzenlemeleri.
- Üniversiteler ve hükümet işbirliği ile öğrencilerin sosyalleşmesi için eğitimlerini en üst noktaya çıkarmaları için yurt dışına gönderilmeleri. (İslamoğlu ve Aliyem, 2017).

Suriyeli Öğrencilerin Türkiye'deki Sosyal hayatlarına bir bakış;

Mülteci olarak Türkiye'ye sığınmak zorunda kalan Suriyeli öğrencilerin Türkiye'de sosyal hayata adapte olabilmeleri, Türkiye ile kaynaşmaları belli bir zaman alacağı düşünülmektedir.

- Suriyeli öğrencilerin akranları arasındaki uyumsuzlukları.
- Öğrencilerin uyum problemleri.
- Adapte olma sürecinde olumlu gelişmelerin olması. (din açısından aynı dine sahip olmamız)
- Dil problemlerinin yaşanması sosyalleşmemelerinin en büyük negatif yanının olması.
- Aktivitelere yeterince katılamamaları.
- Hükümet tarafından sunulan sosyal imkânlardan çok yararlanamamaları (Sosyal imkânlardan haberlerinin olmaması).
- Okullarda sunular gezi ve aktivitelere katılmamaları.
- Ailelerin kültürleri yüzünden öğrencilerin çevresini geliştirememesi.
- Bazı Suriyeli öğrencilerin savaş sonrası içe kapanık olması sosyalleşme sürecine dâhil olmak istememeleri.
- Suriyeli öğrencilerin, Türk kültür ve yaşayış biçimine uyum sağlayamaması.
- Suriyeli mültecilerin, yeterince gezememeleri ve yaşadıkları çevre dışına çıkmak istememeleri.

- Üniversiteye giden Suriyeli öğrencilerin giderek Türkiye'ye uyum sağlaması.
- Okuma yazma eğitimine önem veren Suriyeli ailelerin daha fazla sosyalleştiği.
- Suriyeli kız ve erkek öğrencilerin çeşitli iş yerlerinde çalışmaları ve aileye destek olmak istemeleri, dış çevre ile ilişkilerini geliştirmeleri.
- Eski hayatlarına özlem duyan öğrencilerin yeni hayatlarına ve çevrelerine bakışlarını sosyal anlamda geliştirememeleri.

Suriyeli mülteci öğrencilerin birçok alanda olduğu gibi kendilerini geliştirmeleri için Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti elinden gelen gayreti ve imkânları öğrencilere sunmuştur. Özellikle ekonomik açıdan durumları olmayan öğrencilere çeşitli yardımlar yapılmış ve destek bursları ile öğrencilerin sosyal ve kültürel hayatlarının bir düzene girmelerini Türk akranları ile kaynaşmaları için aktivitelere katılmaları sağlanmış ve desteklenmiştir (Yıldırım, 2017).

2.4.4. Suriyeli ve Türk Öğrencilerin Kültürel Açıdan Karşılaştırılması

Suriye'de ilk iç karışıklık (15 Mart 2011) tarihinde meydana gelmiş, çıkan olaylar neticesinde Suriye halkı özgürlük için, barış için, canlarını ve mallarını korumak için merkezi otoriteye başkaldırmış bunun neticesinde ülkede kaos ortamı ve yer yer çatışmalar meydana gelmiştir. Suriye merkezi hükümetin halkının bir kısmına zulüm ve eziyet etmesi üzerine, Suriye halkının direnişiyle ülkede büyük bir iç ayaklanma, karışıklık patlak vermiştir.

Savaşın başlaması ile canlarını korumak isteyen Suriye vatandaşları başta Türkiye olmak üzere, Irak, İran, Lübnan gibi sınır ülkelerine sığınmış daha sonra çeşitli yollar ile Almanya, İngiltere, Fransa, Yunanistan, Mısır, Birleşik Arap Emirliği, Sudan, Endonezya, Pakistan ve birçok Avrupa birliğine üye ülkelere sınırlı bir şekilde mülteci olmuşlardır.

En çok Suriyeli mülteci ise Türkiye'ye gelmiştir. Yaklaşık 4 milyon civarı Suriyeli mülteciye ev sahipliği yapan Türkiye Cumhuriyeti Devleti gösterdiği vicdan, yardım severlik ve koruyuculuk misyonu ile dünya devletlerine örnek ülke olmuştur.

Kağnıcı, (2017) e göre Suriyeli Öğrencilerin Türkiye'deki Kültürel Hayatlarına bir bakış;

- Suriyeli öğrenciler için yeni bir yerleşim olan Türkiye'ye dinsel açıdan tam uyum sağlamışlardır.
- Suriyeli sığınmacı öğrenciler kendi kültür, örf ve adetlerini Türkiye de devam ettirmektedirler.
- Suriyeli öğrenciler ile Türk öğrenciler arasında kültürel çatışmalar oluşmaktadır.

- Suriyeli öğrencilerin yeni bir kültür ile uyum süreci devam etmekle birlikte algı ve tutumlarında kısmen değişiklikler oluşmaktadır.
- Suriyeli öğrencilerin kültürel anlamda kendi zenginliklerinin kaybolmamasını istediklerinden dolayı Türk kültürel yapısına boyun eğmeyerek bazı Türk adet ve geleneklerine karşı çıkmaktadırlar. Çatışmalar Suriyeli aileler ile Türk ailelerinde de yaşanmaktadır.
- Yaşadıkları ve sahip oldukları çevrenin değişmesi.Kültürlerinin yeni kültüre uygun olmaması entegre oldukları kültüre karşı boyun eğmesi.
- Sahip oldukları kültürün yeni geldikleri ülkede farklı anlaşılması ve buna bağlı sorunların ortaya çıkması.
- İki farklı milletin yaşadıkları çevrede kültür çatışmalarının yaşanması.
- Toplu yaşam kültürüne sahip olan Suriyelilerin parçalanarak küçük ailelere dönüşmesi sonrası yaşadıkları duygusal, sosyal sorunların sahip oldukları inanış ve kültürlerinde meydana gelen değişmeler.
- Yaşadıkları çevrenin ve milletin kültürüne uyum sağlayamamaları veya anlayamamaları.
- Savaş sonrası içinde buldukları psikolojik ve travmatik ruh hallerinin Türk kültür ve adetlerinin hoş karşılamadığı bazı olumsuz davranışlar gerçekleştirmeleri sonucu entegre oldukları kültür tarafından dışlanmaları.
- Suriyeli öğrencilerin Müslüman olmaları, Türk devletinin de Müslüman bir toplum olması açısından rahatlatıcı gelse de Suriyeli mülteci öğrencilerin Türk adet ve geleneklerine uyum sağlamada zorluk yaşadıkları görülmektedir.
- Yaşadıkları toplumun kültürünü benimseyememiş olan Suriyeli öğrenciler; istihdam, iletişim, eğitim ve sosyal açıdan kendilerini geliştirememeleri yüzünden çeşitli sıkıntılar yaşamaktadırlar.
- Bazı Suriyelilerin hırsızlık, gasp, kamu malına zarar verme gibi suçlarla oldukça yaygın bir şekilde ilişkilendirilmelerine rağmen, Türkiye de yaşayan insanlar üzerinde olumsuz etkisi çok olmuş. Bu durum Suriyeli ailelerin kültürel açıdan yanlış öğretiler barındığı ve kendilerini yetiştirememelerinden kaynaklandığı düşünülmüştür.
- Türk toplumunun Suriyeli mülteciler ile arasına kültürel bir mesafe koyduğunu, mültecilere vatandaşlık verilmesine hiç sıcak bakmadığını görülmektedir.

- Özellikle sığınmacı oldukları bölgede yaşayan Suriyeli kız öğrencilerin belli bir kültür kavramı, adet ve gelenekleri olan yöre halkının evlilikleri açısından bir tehdit olarak algıladığı ve depresyona varan sorunlar yaşadıkları saptanmıştır.

Türk Öğrencilerin Kültürel Hayatlarına Bir Bakış;

Türk Öğrenciler, Anadolu'nun örf, adet ve gelenekleriyle harmanlanmış Türk görgü ve kurallarına sahip, ailelerin tek bir çatı altında veya çekirdek aile olarak yakın akrabalarına komşu veya aynı coğrafyada yaşayan belirli bir inanç ve aile geleneklerine bağlı bir yapısı olan Türk öğrencilerin, misafirperver oluşu sanata ve sanatçıya her devirde değer veren bir yapısı ile dini ve yaşayış açısından mutaassıp, aile içinde saygı, sevgi ve hoşgörülü olan adetlerine sıkı sıkıya bağlı bir aile yapısına sahiplerdir (Sümer, 1962).

Türk kültürü binlerce yıllık bir geçmişe sahiptir. Kültürümüz, geçmişten günümüze birçok olayla karşı karşıya gelmiş olmasına rağmen köklü geleneğini sürdürmüş ve geçmişten gelen bağlarını koparmadan günümüze kadar gelebilmiştir.

İlk başlarda Orta Asya'nın göçebe kültürü her alanda kendini gösterirken göçle birlikte Türklerin Anadolu'ya göç etmesi, göç esnasında farklı milletlerle ilişkilerde bulunması yeni kapıların açılmasına ve Türk kültürü açısından değişmelere sebep olmuştur. Bu dönemde kültürel değişim her alanda yaşanmıştır.

Türk kültür yapısında değişmeye sebep olan diğer bir faktör ise Osmanlının son zamanlarında, Osmanlı Devleti Avrupa'ya çokça açılmış ve toplumsal hayatta yeni ufukların açılmasına yeniliklerin doğmasına sebebiyet vermiştir.

Bunların başında ise genç kuşakların (öğrencilerin) yeni ufuklar için Avrupa'ya gönderilmesi ve eğitimlerini burada devlet destekli tamamlamalarını olmuştur. Avrupa'da eğitim alıp ülkelerine gelen genç nesiller yeni bir kültür hayatının ve değişimin de öncüsü olmuşlardır.

2.4.5. Geçici Koruma Altındaki Suriyeli Öğrencilerin Türk Öğrencilerle Çatışmaları

Suriyeliler, savaş ve çeşitli sebeplerden ötürü mülteci sığınmacı olarak ülkemize gelmiş, Suriyeli öğrencilerin Türk Eğitim sistemi içine dâhil edilerek onların eğitim açısından mağduriyet yaşamamaları için önlemler alınmıştır. Türk Eğitim sistemine entegre olan Suriyeli öğrenciler 2012 yılından itibaren Türk okullarında eğitim ve öğretim hayatlarına devam etmektedirler (Bianet, 2019).

Karaer (2015), yapmış olduğu Geçici Koruma Altındaki Suriyeli öğrencilere yönelik yapmış olduğu çalışmada Türk öğrencilerin Suriyeli akranlarına karşı eğitim ortamındaki tutum ve

davranışları ile Suriyeli öğrencilerin okullarında yaşadıkları sorunlar ile Türk öğrenciler arasında yaşanmış kırılmalıklar ile çatışmaların bazı sebep ve sonuçları ortaya çıkmaktadır. Bu noktada Suriyeli mülteci öğrencilerin Türk öğrencileri ile yaşadıkları çatışmalar aşağıda belirtilmiştir.

- Dört milyonu aşan Suriyeli mülteci sayısının yaklaşık yarısı okul çağındaki çocuklardan oluşmaktadır. 2015 yılından itibaren okullarda kademeli olarak entegre edilen bu öğrencilerin okullarda uyum problemi yaşamaktadırlar.
- Suriyeli öğrencilerin Türk akranları ile olan okul kavgaları.
- Suriyeli öğrencilerin dil yüzünden Türk öğrencileri ile anlaşamaması nedeniyle yaşanan gerginlikler.
- Suriyeli öğrencilerin okula adapte olamamaları ve Suriyeli öğrencilerin, Türk öğrencilerin sahip olduğu okul kültürüne uyum sağlayamaması yüzünden meydana gelen çatışmalar.
- Okulda yaşanan sosyal çatışmalar.
- Türk öğrencilerin kısmen de olsa Suriyeli öğrencileri rencide edici sözlü davranışlarda bulunmaları.
- Türk öğrencilerin Suriyeli akranlarına fiziksel açıdan zarar vermeleri veya tam tersi durumların yaşanması.
- Yaşadıkları savaş ortamından kaçarak Türkiye'ye gelen Suriyeli öğrencilerin psikolojik sorunlar, strese, endişe, umutsuzluk gibi kaygıların yaşaması nedeniyle Türk öğrenciler ile çatışmaları.
- Türk akranları tarafından çok nadiren istismar ve kötü muamele yapılması.
- Yeterli iletişim kuramadıklarından dolayı yanlış anlaşılmalr olması sebebi ile çatışmaların yaşanması.
- Uygun müfredat olmadığından dolayı ders açısından Türk öğrenciler ile çatışması.
- Okullarda yeterince psiko-sosyal destek alamadıklarından dolayı buhran geçirmeleri.
- Türk öğrencilerin, Suriyeli öğrencileri kendi aralarından dışlamaları ve konuşmamaları, iletişim çatışmasına yol açmaktadır.
- Türk öğrencilerin, mülteci öğrencilerle oynamadığı, sözlerine inanmadığı, arkadaşlık etmek istememeleri çeşitli çatışmaların doğmasına sebep olmaktadır.

2.5. Geçici Koruma Altındaki Suriyeli Ailelerin Beslenme Kültürü

Suriyeli aileler savaşın ülkelerinde başlamasıyla beraber dünyanın birçok yerine sığınmacı olarak gittiler. En çok sığındıkları ülke Türkiye olmuştur. Türkiye’de birçok Suriyeli mülteci öğrenci, yaşlı, çocuk yemek kültürlerinin damak tadını Türkiye’ye taşımışlardır.

Özellikle Fatih, Beyazıt, Eminönü, Zeytinburnu, Beylikdüzü, Başakşehir, Esenyurt gibi ilçelerde açtıkları fast-food, restoranları ilgi görmüştür. Suriye’ye özgü yemekler, baharat çeşidi bol yemek çeşitlerini Türk halkına sunmuşlardır. Şam ev lokantası, tatlılar, hamur işleri, et ürünleri yemeklerinde önde gelmektedir.(Tuncer, 2019)

2.6. Geçici Koruma Altındaki Suriyeli Öğrencilerin Aile Yapısının Türkiye’ye Göç Sonrası Yerel Halka Entegre Olurken Karşılaştıkları Başlıca Problemler

Suriyeli öğrencilerin geleneksel aile yapısında belirli bir kast sistemi, kurallar bütünü vardır. Aile reisi baba figürüdür, aile içinde hiyerarşik bir düzen söz konusu olmakla birlikte son söz erkek tarafından söylenmektedir. Dini İslam olan Suriyeli mültecilerin Türk akranlarına dini açıdan yakın olmaları bir artı olarak görülmektedir. Suriye’de Kurulu düzenleri olan mültecilerin kendilerine has adet, gelenek ve görenekleri ile bazı inanışları Türk adet ve geleneklerine uyum sağlamamaktadır. Savaş sonrası alıştıkları ve hayatları devam ettirdikleri huzur ortamından bir anda bozulması ve yerlerinden edilmeleri yaşayış şekillerini ve kültürlerini de etkilemektedir.

2011’de savaşın patlak vermesi ile Türkiye Devletine sığınan Suriyelilerin gelişinin kalıcı olması ile birçok alanda sorunlar görülmeye başlamıştır. Zamanla zorlanmalar olsa da Türk toplum yapısına uyum sağlamaya başlayan Suriyeli mültecilerin karşılaştıkları sorunlar şu şekilde özetlenebilir; (Yıldırımalp, İslamoğlu ve İyem, 2017).

Sosyal Uyum Problemleri	Kültür Uyum Problemleri	İstihdam Problemleri
Ekonomik Problemi	Barınma Problemleri	Eğitim Problemleri
Sağlık Problemleri	Hukuk Problemleri	Dil Problemleri
Genel Uyum problemleri	Çalışma Problemleri	Ailesel Problemler
Toplumsal Problemler	Evlilik Problemleri	Demografik Problemler
Çevre Problemleri	Psikolojik Problemler	Yaşayış Problemler

Yukarıda gösterilen problemler Suriyeli aile ve öğrencilerin Türk toplumuna entegre olurken yaşadıkları bazı sorunları ifade etmektedir.

2.7. Geçici Koruma Altındaki Suriyeli Çocukların Aile Yapısı

Suriyeli ailelerin aile yapısı genel hatları ile belli bir kontrol mekanizması olan ve tek elden karar alınmak suretiyle kararların verildiği, en son sözün ve kuralların baba ve aile büyükleri tarafından söylendiği belli kurallara dayanan bir aile yapılarına sahiplerdir. Birlikte yaşarlar aile geniş ve kalabalıktır. Bazı ailelerde üç nesil birlikte yaşamışlık görülünken bazı ailelerde ise 3 ya da 7 çocuklu kardeşlerin hemen yakınlarında bir yerleşim kurmuş ve yaşayışlarını bu şekilde devam ettirdiklerinden aile bağları çok güçlüdür. Ailede eğitime öncelik verilmekle beraber ev ekonomisi düşünülmektedir.

Türkiye'ye göçmen olarak geldiğinde ise öncelik iş ve çalışma barınma, hayatlarını devam ettirebilme olmuştur. Türkiye'ye gelen Suriyeli göçmenlerin yarısını çocuk ve kadın oluşturduğundan bunların eğitimlerinin tamamının devlet tarafından karşılandığını eğitime katılımın artması içinde Türk okullarına bu öğrencileri entegre ederek karma bir sistem uygulanmıştır. Suriyeli ailelerin farklı bir ülkede ve çevrede yaşamaya başladıklarından dolayı büyük uyum problemleri gözükmüş ve geleneksel Suriyeli aile yapısında da bozulmalar yavaş yavaş ortaya çıkmıştır (Babuç, 2018).

2.7.1. Geçici Koruma Altındaki Suriyeli Çocukların Değişen Aile Yapısı ile ilgili Algı, Tutum ve Davranışları

İnsanlığın her geçen gün değerinin yitirildiği dünyada; savaşlar, afetler, ekonomik çöküntüler, depremler, tsunamiler, nükleer felaketler birçok etkenin sebep olduğu yok oluşlar, yer değiştirmeler sonucu yeni dünya düzeni ve şekillenmelerin meydana gelmesi ile dünyada mülteci sorunu ortaya çıkmıştır. Bu sebeplerden dolayı ülke halkları bazen zorunlu olarak göç etme durumu ile karşı karşıya kalmışlardır. Son yıllarda iç savaşa sürüklenen Suriye Devletinin halkına kucak açan ve onların yaşamlarını koruyan dünyada tek ülke Türk devleti olmuştur. Ülkelerinden canlarını, namuslarını kurtarmak için kaçan ve mülteci durumuna düşen Suriye halkı yaşayışlarında, algı ve tutumlarında yeni geldikleri Türkiye'de çeşitli değişikliklere uğramaya başlamıştır.

Özyürek, Çetin ve Yıldırım (2016), Suriyeli Ailelerin Değişen Algı, Tutum ve Davranışları Genel Olarak Şu Şekilde Belirtilebilir;

- Aile içinde bulunan hiyerarşik düzen alt üst olmuştur.
- Yaşamak ve hayatta kalmak önceliklidir.
- Eğitim önemlidir lakin kısıtlı olarak düşünülmektedir.

- Değişen çevreye uyum sağlamak zor olmuştur, uyum süreci devam etmektedir.
- Kültür ve sosyal yaşamın zorlukları baskı oluşturmaktadır.
- Ekonomik zorluklarla karşılaşmaktadırlar.
- Ülkelerindeki rahatlığı Türkiye’de bulamamaktan şikâyet etmektedirler.
- Tutumları, örf ve adetleri Türk adetleri ile çatışmıştır.
- Toplumda yanlış olan düşünceler onlara göre doğru olabilir.
- Türk gelenek ve göreneklerine uyum sağlamak istememektedirler.
- Eğitim hayatında sürekli çatışma halindedirler.
- Dil problemi yüzünden iletişim kısıtlı ve sorunludur.
- Eğitim öğretim hayatlarında bazı zamanlar öğretmenlerle çatışmalar yaşayabilmektedirler.
- Hukuk, sağlık, barınma alanında bazı problemler yaşamaktadırlar
- Türk toplumunun büyük kısmı artık Suriyelileri kabullenmelerinin yanında bir kısmı da buna pek sıcak bakmamakla birlikte sosyal anlamda onları ötelemektedirler.

2.7.2. Geçici Koruma Altındaki Suriyeli Aile ve Çocukların Yaşadıkları Çevreye Uyumu

2011 yılında iç savaşın patlak vermesiyle birlikte 2019 yılına kadar Türkiye Suriye’den sürekli göç almıştır. Suriyeli ailelere Türk devleti Ekim 2014’te Geçici koruma Yönetmeliği çıkararak Suriyeli mültecileri “Geçici Koruma Statüsü” kapsamına alınmış ve geçici kimlikler verilmiştir. İlk başlarda (AFAD,2014) desteğiyle on ilimizde 16 çadır kent kurulmuştur.

Suriyeli ailelerin karşılaştıkları Türk aileler ve içlerinde tam olarak yaşamaya başladıkları 2017-2019 yıllarında çevreye uyum sağladıkları ve yavaş yavaş topluma ayak uydurmaya çalıştıkları görülmektedir.

Suriyeli Öğrenci ve ailelerin çevreye uyum sorunları ve bunun nedenleri şöyledir;

Barınma korkusu- Hukuk –Adli sorunlar- Yiyecek ihtiyacı- Sağlık sorunları- Eğitim sorunları- İbadet istekleri- Haberleşme- Bankacılık- Çalışma sorunları- Tercümanlık sorunları- İletişim problemi- Sosyal hizmetler.

Bu istek, sorun veya problemlerin neden olduğu çatışmaların kültürünü bilmedikleri bir çevrede, çatışmaların olması nedeniyle yukarıdaki faktörlerinde etkisiyle yaşadıkları çevreye uyum sağlama zorlukları yaşamaktadırlar(Özcan ve Taş, 2018).

2.8. Geçici Koruma Altındaki Suriyeli Öğrencilerin Ekonomik Hayata Etkisi

Ülkelerin Gayri Safi Yıllık Hâsılası (GSYH) makro açıdan ülkenin genel ekonomik durumunu göstermektedir. Türkiye Cumhuriyeti Devletinin de Gayri Safi Yıllık Hâsılası (GSYH) nüfusunda artmasıyla birlikte giderek artmaktadır. Suriyeli mültecilerinden iş hayatına girmesiyle birlikte bazı ekonomik durumlarda farklılıklar yaşanmaktadır. Suriyeli mültecilerin ekonomik kazançları Türk çalışanlarının ortalama kazançlarından daha düşüktür. Türk toplumunda iş sahibi olup kazanç sağlayan Türk işçilerden daha düşük ücretlere çalışmaktadır. Suriyeli mültecilerin ekonomik hayata bilinenin aksine olumlu anlamda daha fazla katkı sağlamaktadırlar. Irak ve İran da akrabalarının olmasından dolayı bu ülkelerle yapılan ticaret gelişmiş, mal alış verişi daha fazla yapılarak ülke ekonomisi olumlu anlamda katkı sağlamışlardır.

Suriyeli mülteciler Türkiye’de sanılanın aksine ekonomiye zarar vermemektedir. Tam aksine Suriyeli mülteciler Türk ekonomisine katkısı çok büyük olmuştur. Suriyelilerin Ekonomik açıdan Türkiye’de iş bulmaları ve ticarethaneler açmaları neticesinde (2012-2016) yılının sonuna kadar %3,3 büyüme potansiyeline ve performansına sahip olmuştur.

Suriyeli Mültecilerin Ekonomik Hayata Etkisi Şu Şekilde Olmuştur;

- 1-Türkiye’de bazı iş kollarında işçi talebinin fazla olması ve olanlarda istihdam edilmeleri.
- 2-İş gücü açısından piyasadaki arzı doldurmaları.
- 3- (GSMH) Ekonomik açıdan yaptıkları olumlu katkılar.
- 4-Makro ve mikro ölçekli şehir ekonomilerine etkisi.
- 5-Suriyeli Mülteciler Türkiye’de açmış oldukları iş yerleri ekonomiye canlılık getirmiştir.

Genel kanı olarak düşünülen Suriyeli mültecilerin ülke ekonomisine katkısının olumsuz olduğu düşüncesi yanlış olduğu görülmektedir (Özipek, 2018).

2.9. Geçici Koruma Altındaki Suriyeli Öğrencilerin Barınma Durumları

2011 yılının Nisan ayında gelmeye başlayan Suriyeli mültecilerin barınma ihtiyacı ilk olarak Hatay İli Yayladağı İlçesinde meydana gelmiştir. İlk çadır kent bu ilde kurulmuştur. Savaşın artarak devam etmesi ve mülteci akınının hızlanarak devam etmesi ile birlikte kurulan çadır kentler diğer illere kurulmaya başlanmıştır. Bu iller ilk etapta şu şekilde sıralanmıştır; Kilis, Gaziantep, Şanlıurfa, Osmaniye, Adana, Maraş, Mardin gibi illerde çadır kentler oluşturularak buraya 269 bin 366 Suriyeli mülteciye yerleştirilmiştir.

Suriyeli Ailelerin barınma durumları aşağıdaki haritada sayıları illeri gösterilmiştir.

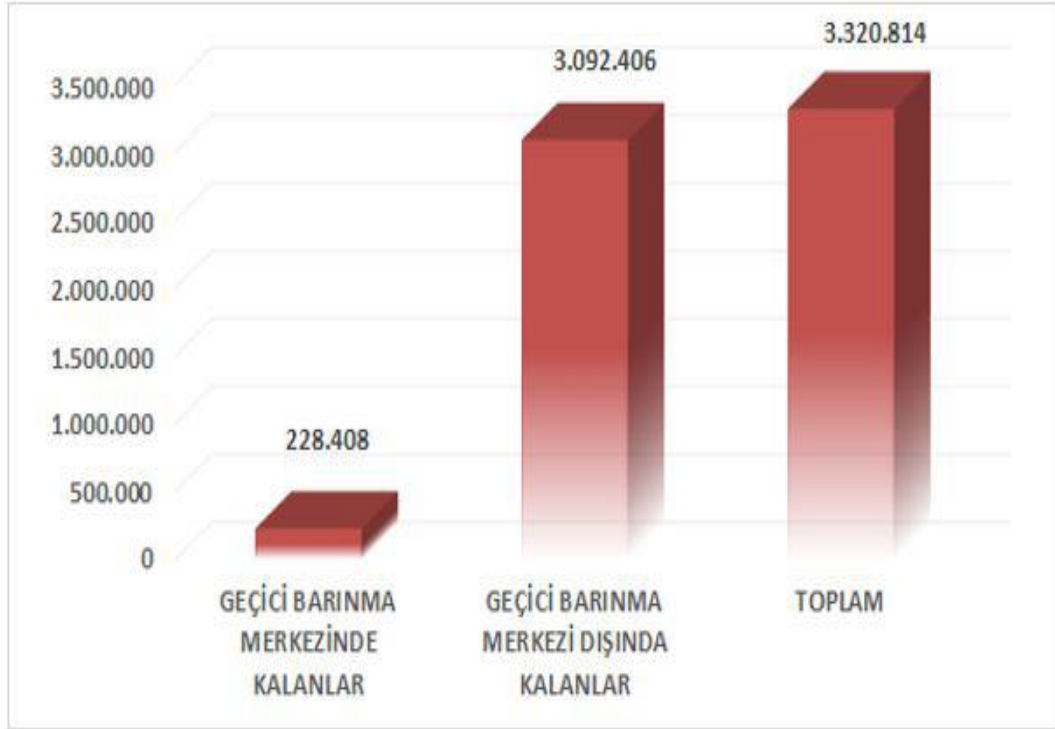

Şekil 1. Dillioğlu, Büşra, Mayıs, 2015 Tarihli UTGAM Raporundan Alınmıştır.

Suriyeli Öğrencileri Barınma sorunları;

- Yaşama isteği.
- Devletin yardım imkânının olması.
- Çadır kent ve konteynır dairelerin olması.
- Kentlere yerleşmeleri.
- Kentlerde barınma sorunu.
- Kentlerde tutulan daireler.
- Eşya, giyinme ve Yerleşim yerlerine dağılması (Özcan ve Taş, 2016).

GEÇİCİ BARINMA MERKEZLERİ İÇİNDE VE DIŞINDA KALAN SURIYELİLER

Şekil 2. Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, Geçici-Koruma Verileri 22.03.2019

GEÇİCİ KORUMA KAPSAMINDAKİ SURIYELİLERİN GEÇİCİ BARINMA MERKEZLERİNE GÖRE DAĞILIMI

GEÇİCİ BARINMA MERKEZLERİ	TOPLAM
ŞANLIURFA	81.270
GAZİANTEP	23.994
KILIS	25.101
KAHRAMANMARAŞ	17.135
MARDİN	2.714
HATAY	17.425
ADANA	26.981
ADİYAMAN	9.067
OSMANIYE	14.668
MALATYA	9.447
TOPLAM	227.802
GEÇİCİ BARINMA MERKEZLERİ DIŞINDA KALAN SURIYELİ SAYISI	3.326.694
ÜLKEMİZDE BULUNAN TOPLAM SURIYELİ SAYISI	3.554.496

15.03.2018 itibarıyla

Şekil 3. Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, Geçici Barınma İller Listesi 22.03.2019

2.10. Geçici Koruma Altındaki Suriyeli Mülteci Ailelerin İstihdam Sorunları

Suriye iç savaşının patlak vermesinin ardından 2011 yılın itibariyle Suriyeli mültecilerin Türkiye'ye gelmesi ve burada kendilerine yeni bir yaşam kurma gayesi içine girmişlerdir. Suriyeli göçmenler 2016 yılına kadar çeşitli yerlerde çalışarak kayıt dışı iş gücünü oluşturmuşlardır. Mülteci aileler içinde buldukları durum sebebi ile günlük ihtiyaçlarını gidermek ve üretmek için hukuk alanında tanınan haklarını kullanmaktadırlar. Bu hakların daha çok genişletilmesi kaçak olarak çalışan bu kişilerin sömürülerek kullanılmasının önlenmesinin önüne geçilebilecektir.

(2011 ile 2019) yıllarındaki istihdam problemleri;

- Düşük ücret politikası yüzünden sömürülmeye başlanmışlardır
- Ekonomik durumu olanlar vatandaş olamadıklarından dolayı kendi işyerlerini açmak istemeleri karşısından bazı hukuki zorluklar ile karşılaşmışlardır
- Vasıfsız iş alanlarında çalışmaya başlamışlardır
- Sigortasız ve güvencesiz çalışmaya başlamışlardır
- Ücret politikası yüzünden düşük iş yerleri kaçak ve düşük işçi Suriyeli çalıştırmaları neticesinde yerli işçilerin işsiz kalması sorunları

Türkiye Cumhuriyeti devleti yukarıda karşılaşılan olumsuzlukları önlemek için 2016/8375 sayılı Yönetmeliği çıkararak Türkiye'de 6 ay kayıtlı olarak kalan Suriyeli göçmenlerin geçici bir kimlik kartı ile çalışma izin belgelerini hukuk kuralları çevresinde düzenleyerek yürürlüğe girmiş böylece Suriyeli işçilerin sömürülmesinin önüne geçilmiştir.

Yeni düzenleme ile 2016 Suriyeli işçilere istihdamda verilen haklar:

- Çalışma Şartları iyileştirildi.
- Aldıkları ücretler düzeltildi
- Sigorta Primleri yatırılmaya başlandı
- Sağlık Çalışanlarına İş imkânları istihdam imkânı sonuna kadar açıldı
- Sigortalı olanlara belli süre sonunda vatandaşlık verilmesi
- Türkiye Cumhuriyeti Devleti Suriyeli mülteci ailelere iş, aş, istihdam, barınma, ekonomik, sosyal ve psikolojik destek ile her türlü yardımı yapmış onların Türk toplumunun bir

parçası olmasının sağlanması için hukuk ve siyasi adımlar atmış gerekli yasaları çıkartarak dünyaya örnek olunmuştur (Taşı ve Özcan, 2018).

2.11. Geçici Koruma Altındaki Öğrencilerin Eğitim Kavramı

Eğitim kavramı en genel tanımına göre; bireylerin kendi istek ve iradesi ile kişilerin davranışları ve kendi yaşantısı yolu ile ileri yönde bilgi ve yeteneklerini isteyerek geliştirme yolu ile değişiklik meydana getirme sürecidir.

1973 yılı Türk Milli Eğitimin temel ilkeleri belirlenmiştir.

Türk Milli Eğitimin Temel ilkeleri;

1-Belirlenen kurallar ve hedefler doğrultusunda eğitim

2-Hedeflenen programlar ve hedef davranışları, kazanımlar

Farklı Bilim İnsanlarına Göre Eğitim nedir?

- Eğitim, bedene, ruha yetkinliği ve mükemmelliği vermektir (Platon).
- Eğitim, çocuğu insan haline getirme sanatıdır (Çiçeron).
- Eğitim, tabiata göre insan yetiştirme sanatıdır (j.j.Rousseu).
- Eğitim, tüm yetileri hep birlikte uyumlu olarak geliştirmektir (Stein).

Yukarıda Eğitimi farklı açılardan gören ve tarihe altın harfler ile eğitimin kısa tanımını yapmış düşünür, bilim insanı, psikolog, eğitimcilerin eğitim ile ilgili fikirleri görülmektedir (Koyunkaya, 2019).

2.12. Geçici Koruma Altındaki Suriyeli Çocukların Eğitim Süreci

İç savaş sonucu Suriye'den Türkiye'ye 2019 yılı sonu itibariyle kayıtlı ve kayıtsız olmak üzere 4 ile 5 milyon arası Suriyeli mültecinin ülkemize gelerek ülkemize yerleştiğini düşünülmektedir. Yaklaşık Türkiye 81 ilinde yaşamaya başlayan Suriyeli sığınmacılar 1 milyona yakını okul çağındaki çocuklardan oluşmaktadır.

2011 yılında ülkemize gelmeye başlayan Suriyeli ailelerin çocukları Geçici Eğitim Merkezi adı altındaki okullarda eğitim-öğretim göremeye başlamışlardır. 2019 yılı itibariyle 81 ilde karma olarak tüm devlet okullarında Türk öğrencilerle aynı şartlarda karma eğitime başlayarak birtakım engelleri aşmak istenmiştir.

Suriyeli öğrencilere yönelik yardım eden kurum ve kuruluşlar;

1-Milli Eğitim bakanlığı

2-Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı

3-Türk Kızılayı

4-AFAD

5-Türkiye Diyanet Vakfı

6-UNİCEF

7-Avrupa Birliği

Eğitim sürecine Türkiye’de başlayan 533 bin Suriyeli öğrenci kısmı Geçici Eğitim Merkezlerinde, devlet ve özel statülü okullarda eğitimlerine devam etmektedirler.

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından (YÖBİS) Yabancı Öğrenciler Bilgi Sistemi kurulması ile eğitim/öğretim sistemine kayıtlı Suriyeli öğrenciler belli bir kontrol altına alınmış olup kayıt işlemleri, devam, devamsızlık, rapor ve görüşler kayıt altına tutulmaktadır.

Milli eğitim bakanlığı yaptığı bir protokolle, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Türk Kızılayı ve UNICEF arasında imzalanana bir anlaşma ile ülke ayrımı gözetmeksizin mülteci öğrenciler için Şartlı Eğitim Yardımı Programı (ŞEYP) hayata geçirilmiştir. Ekonomik açıdan yeterli gelire sahip olamayan Suriyeli öğrencilerin yeterli kurs ve eğitimi alamaması ve Türk akranlarının gerisinden gelmesi motivasyon, istek, sosyal ve psikolojik gelişimleri açısından aldıkları eğitimi negatif olarak gelişimlerini etkileyebileceği söylenmektedir.

2.13. Geçici Koruma Altındaki Suriyeli Çocukların Uyum sürecinde Eğitimin Rolü

Suriyeli mültecilerin transit ya da direkt ülkemize mülteci olarak gelmesiyle ülkemize uyum süreci başlamış olup bu durumun ülke açısından son derece önemli olan öz kültürü, örf ve adetleri ile sosyal yaşama uyum becerileri sağlanması açısından belirli zorluklar yaşayacakları görülmektedir.

Ayaşlı (2018), e göre Türkiye’de yaşayan Suriyeli çocukların başlıca uyum sorunları şu şekildedir;

- Psikolojik Uyumsuzluk
- Sosyal Uyumsuzluk
- Kültürel Uyumsuzluk

- Eğitimde Uyumsuzluk
- Dilde, iletişimde Uyumsuzluk
- Hukuksal Uyumsuzluk
- Türk Öğrencilerin Suriyeli öğrencileri benimseyememelerinden kaynaklanan uyumsuzluk
- Ekonomik Uyumsuzluk
- Akran, Çatışma Uyumsuzluğu
- Çevresel Uyumsuzluk
- Yaşayış Uyumsuzlukları
- İstihdam Uyumsuzluğu
- Barınma Uyumsuzluğu

2.14. Geçici Koruma Altındaki Suriyeli Çocukların Dil Öğrenme Sorunu

Suriyeli mültecilerin Türkiye sığındıkları ilk andan itibaren -2011- yaşadıkları ve hala yaşamaya devam ettikleri en büyük problemlerin başında dil problemi gelmektedir. Dil sorununu çözmek isteyen uzmanlar Türkçeyi bilen ya da az bilen ve hiç bilmeyen diye Suriyeli vatandaşları ayırmışlardır. Böylece bilmeyenlere veya az bilenler daha fazla eğitim ile destek olunacak ve bir an önce Türkçeyi öğrenmeleri sağlanacaktır. Bunun için hükümet çeşitli tedbirler alarak Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde birtakım planlar yaparak eğitim programları oluşturulmuştur. Bu programlar:

- Suriyeli Öğrencileri Türk Dilini öğrenmesi için yapılan eğitim programları
- Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde devlet okullarında açılan dil kursları
- Halk Eğitim merkezlerinde açılan Türkçe dil eğitimi kursları
- Özel okullarda bünyesinde açılan dil kursları

Birçok yabancı ve yerli dil eğitim merkezlerinde Türk dilini öğretme kursları açılarak Suriyeli aileye, öğrencilere Türk dilini öğrenmeleri sağlanmıştır. Bu kurslar devam etmektedir. Düzenlene bu kurslarda günlük konuşma, dinleme, anlama becerisi kazanma, yazma, isteklerini anlata bilme , dil kuralları ve iletişim becerileri eğitimi verilmektedir. Bu kurslar en az 1 yıl devam edilmeli ve programa göre haftada en az (15-20) saat olunması düşünülmüştür (Bölükbaş, 2016).

2.15. Geçici Koruma Altındaki Suriyeli Öğrenciler ile Sınıf Öğretmenlerinin Karşılaştıkları Sorunlar

Türkiye’de mülteci dendiğinde aklımıza gelen ilk ülke Suriye olmaktadır. Birçok ülkeden sayıları her yıl değişen mülteci ülkemize çeşitli sebeplerden dolayı sığınma talebinde bulunmaktadırlar. (2011-2019) yılları arasında kayıtlı 4 milyon civarında kayıtsız ise 2,3 milyon civarında Suriyeli mültecinin olduğu bilinmektedir. En fazla Suriyeli mültecinin olmasının sebebi ise Suriye Devletinin ülkemize komşu olması ve ülkede kıtlık, açlık, iç savaşın yaşanmasıdır.

“Kardeş ve Akman (2018) göre” ülkemize gelen Geçici Koruma Altındaki Suriyeli öğrencileri eğitim aşamasında öğretmenlerin gözlemlediği birtakım sorunlar vardır bunlar kısaca şu şekilde sıklıkla görülmektedir;

- Yaşanan dil problemleri.
- Okula uyum sağlama sorunları.
- Kendilerini yeterince ifade edememeleri.
- Bazılarının şiddete eğilimli olmaları.
- Çeşitli duygusal sorunlar yaşamaları.
- Arkadaşlık kurmada sorunlar.
- Sayısal (akademik) anlamda yetersizliklerin görülmesi.
- Fiziksel sorunlar.
- Sınıfta işlenen konuların çocuğun seviyesinde olmaması.
- Farklı bir müfredatın olması.
- Sınıflarının eski sınıflarına göre düzenlemenin farklı olması, ortamı yabancılaması.
- Ailenin, eğitimde yetersiz kalması. Çocukların eğitimini destekleyecek bir yakının olamaması.
- Kendilerini ve kültürlerini ifade edememeleri. Dışa vurumun yeterli olmaması, öfke nöbetleri geçirmeleri.
- Öfke davranışları, olumsuz tutumlar geliştirmeleri.
- Korku ve kaygı hissetmeleri.

- Kavga eğilimli ve savaş yüzünden saldırgan bir tutumda olmaları.
- Uyum sorunu yaşamaları.
- Depresif ve ruhsal sorunlar yaşamaları.
- Bencilce ve paylaşmayı bilmeden davranışlar sergilemeleri.
- Sosyal, duygusal ve kültürel problemler yaşamaları (Tanrıkulu, 2017).
- Yaşadıkları, hissettikleri duyguların yeterince ifade edememeleri, yanlış anlaşılmaları.
- Gözlem yapmaları ve çekingem davranışlar sergilemeleri.
- Bir kısmında öz güven fazla iken bir kısmında öz güvenden yoksun olmaları.
- Çok sık tartışma, kavga etmeleri nedeniyle sinir krizleri geçirmeleri.
- Öğretmenlerin aileleriyle telefon veya toplantı olarak görüşmemelerinden kaynaklanan olumsuzluklar.
- Öğretmenlerin ev ziyaretleri yapması, onlar açısından olumsuz karşılanması.
- Ailelerin büyük kısmının ilgisiz olmaları.
- Kültürel farkların ortaya çıkardığı problemler.
- Asimilasyon endişesinin duyulmasından dolayı kendilerini eğitime verememeleri.
- Haklarıyla ilgili bilinçlendirilmenin yeterli düzeyde sağlanamaması.
- Okul kültürüne uyum problemlerinin yaşanması.
- Rehberlik servisinden yeterli derecede faydalanamamaları.
- Okul faaliyetlerinin yeterli olmaması.

Yukarıda bulunan bulgular yapılan araştırmalardan elde edilen bazı sonuçları göstermektedir.

2.16. Geçici Koruma Altındaki Suriyeli Öğrencilerin Eğitim Problemleri

Türkiye’de yaklaşık 533 bin Suriyeli öğrenci bulunmaktadır. Bunların büyük kısmı eğitim öğretim hayatlarına devam etmekle beraber bir kısmı da iletişim kuramamakta veya ekonomik sebeplerden okula gidememektedir.

Tanrıkulu(2017)e göre Suriyeli öğrencilerin eğitim problemleri şu şekilde gösterilmektedir;

En büyük problem iletişim kuramadıklarından dil problemleri olarak gözükmektedir. Okul kayıtları esnasında idareciler tarafından kayıt sorunları yaşadıkları gözlemlenmektedir. Ara sınıf sorunlarıyla birlikte denklik alınamaması diğer bir sorunu ortaya çıkarmaktadır.

Çevreye uyum sağlayamamaları ve iletişim kuramadıklarından Türk öğrencilerin içine adapte olmamalarından dolayı sıkıntılar yaşamaları. Geçerli Eğitim belgesi(Diplomaya) sahip olmamaları ve başlangıç sınıflarının belirlenememesi. Özel eğitime ihtiyaç duymaları ama bunun yeterli düzeyde sağlanamaması. Materyal sıkıntısı, ders kitaplarının tam temin edilememesi. Ekonomik faktörler, okul ihtiyaçlarının karşılanamaması. Okulu terk etme veya uzun devamsızlıklar ve takibinin kolay olmaması. Öğretmenler ile çatışma yaşamaları gibi eğitim problemleri gözükmektedir.

Kültürel farkların ortaya çıkardığı problemler;

Asimilasyon endişesinin duyulmasından dolayı, kendilerini eğitime verememeleri. Haklarıyla ilgili bilinçlendirilmenin yeterli düzeyde sağlanamaması, okul kültürüne uyum problemlerinin yaşanması, rehberlik servisinden yeterli derecede faydalanamamaları ve okul faaliyetlerinin yeterli olmaması gibi durumlar sıralanmaktadır.

2.17. Geçici Koruma Altındaki Suriyeli Öğrencilere Yönelik Okul Rehberlik Servisi

Milli Eğitim Bakanlığına bağlı resmi ve özel tüm (ilk-orta-lise) kademelerinde bulunması zorunlu olan rehberlik servisi öğrencilerin her türlü sosyal, sorunsal, ruhsal ve öğrenciyi ilgilendiren hal ve hareketler ile aileyi ve okulun tamamını içeren bir tür danışmanlık ve çözüm merkezi gibi çalışan alanında uzman sosyolog, psikolog ve branş mezunu psikolojik danışmanlık ve rehberlik mezuna uzman bireylerin hizmet verdiği okulun en önemli birimlerinden biridir. Rehberlik servislerinin başarısı okul müdürlerinin konuya ilgi, alaka ve benimsemesine eğitim kararlarının verilmesinde mutlaka rehberlik hizmetiyle koordineli çalışmasına bağlıdır.

Milli Eğitim Bakanlığı okullarda hizmet veren rehberlik servislerinin her türlü materyalini, araç, gerecini, ihtiyaç ve isteklerini karşılamakta ve denetimlerini yapmaktadır.

Okul Rehberlik servisleri:

Öğrencilerin çeşitli uyum sağlama sorunları, sosyal, ruhsal, psikolojik, ihtiyaçlarının iyileştirilmesi hizmetlerini sağlar. Okul yöneticileri ile koordineli çalışmalar yürütür. Okulda öğrenciler için bazı tedbirlerin alınması için öneriler sunar.

Gerekli görmeleri halinde (RAM) Rehberlik Araştırma Merkezleri ile iletişime geçer ve daha uzmanların görüş öneri ve uygulamalarını benimser. Özel eğitim bölümü ile ilgilidir.

Okul yöneticileri ve öğretmenler rehberlik servisinin yararlarına inanmayan bir düşünce içinde tutumlar geliştirmeleri halinde okul rehberlik hizmetleri tam ve verimli olarak sağlıklı hizmet vermesi mümkün olmamaktadır (Bakioğlu ve Asyalı 2005).

2.18. Rehber Öğretmenin Okuldaki Rolü ve Önemi

Türkiye’de yeni yeni önemi anlaşılan okul rehberlik hizmetleri ve rehber öğretmenlerin okul içinde rolü önemsenecek kadar önemlidir. Geçmiş yıllarda ülkemizde okul rehber öğretmenlerin görevlerini bilmeyen yöneticiler, bu öğretmenlerin boş boş okulda gezdiğini, boş durmalarını için boş derslere sokulduğu, idari işleri yapmaları için yönlendirildiği bilinmektedir. Rehber öğretmen öğrenciler için iyi bir rol ve yönlendirici olmaları öğrencilerin geleceklerini yönlendiren bilgili ve sık sık danışılan uzman kişiler olması okuldaki düzen sağlanmasına kadar birçok konuda yeterliliği olan kişilerden oluşması ülkemizdeki okulların eğitim kalitesini ve hedeflerini de gerçekleştirmesi açısından önemlidir.

Okul Rehberlik Hizmetlerinin Görevleri:

Yıl içinde yapacağı etkinlikleri plan programını yapar. Rehberlik Araştırma Merkeziyle gerekli toplantılara katılır. Okulu bazı toplantılarda temsil eder.

Rehberlik Hizmetleri Yürütme Komisyonunda görev alır ve yıl içinde bu komisyonun üç kere toplanmasına yardımcı olur. BEP geliştirme birimi ile yılda üç kez toplanır. Bireysel ve aile görüşmelerini yapar. Okulda toplantıları organize eder. Grup görüşmeleri yapar. Veli toplantılarını organize eder. Rehberlik hizmetlerini yürütür; duygu ve öfke kontrol seminerleri verir. Meslek seçimi rehberlik tanıtımlarını yapar. Devamsız öğrencilerin ev ziyaretlerini programlar gerektiğinde branş öğretmeniyle ev ziyaretlerinde bulunurlar. Yabancı öğrencilerin Türk öğrencilerle kaynaşmasını sağlar. Okuldaki gezi, tiyatro, sinema, piknik, sergi gibi aktiviteleri düzenler, organizasyonu yapar. Okula yeni başlayan öğrencilerin ve nakille gelenlerin uyum eğitimlerini sağlar. Rehberlik ve danışmanlık, haber panolarının hazırlanmasına yardım eder, yol gösterir. Öğrencilerin motivasyonlarının artırılmasında, onların başarılı olması için okul içi ve dışı çeşitli aktiviteler düzenler ve kontrol eder (Kutlu, 2018).

2.19. Suriyeli Öğrencilerin Eğitim ve Uyum Sorunlarının Okulda bulunan Rehberlik

Servisi ve Uygulamaları Açısından Değerlendirilmesi

2011 yılında ülkemize göç eden Suriyeli mülteciler çadır ve konteynır kentlerde yaşamlarını sürdürmeye çalışırken aynı zamanda çocuklarının eğitimi için de bir şeyler yapılmasını talep etmişlerdir. Yabancı kuruluşlarla Türk Hükümeti gerekli çalışmaları başlatmış ve acil bir eylem planı hazırlamıştır. İlk olarak bu kentlerde hizmet verilmesi için rehber öğretmenler görevlendirilmiş ve okul çağındaki çocukların verileri toplanmıştır. Uzman kişiler tarafından toplanan bilgiler ile Milli Eğitim Bakanlığı zaman kaybetmeden kısa bir süre içinde sayıları ülke genelinde 500 bini aşan öğrencilerin Türk Eğitim sistemine entegre etmeye başlayarak okul çağındaki çocuklara düzenli bir eğitim sağlayarak ülke içinde sağlıklı bir eğitim almaları sağlanmak istenmiştir.

Okul rehberlik servisleri Suriyeli öğrenciler için dönem başında ayrı bir program geliştirip uygulayabilmektedirler. Suriyeli öğrencilerin rehberlik hizmeti açısından çeşitli uygulamaları bulunmaktadır. Bunların başlıcaları şu şekilde ifade edilebilir;

Okul uyum sorununu giderilmesi ve bunun için oryantasyon hizmetlerinin verilmesi. Okul kültürünün anlatılması ve uyum sürecinin başlatılması. Travmatik durumları olanların danışmanlık servisinden daha çok faydalanmaları, okul ve aile koordinasyonunun artırılması. Problem davranışların azaltılması çalışmaları. Aile görüşmelerinin yapılması. Davranış geliştirme, problem çözme davranışlarının geliştirilmesi. Dil kurslarının okul içinde planlanması. Ruhsal ve psikolojik sorunların giderilmesi. Aile görüşmeleri ve ev ziyaretlerine önem verilmesi. Toplantıların yapılması. Türk akranları ile kaynaşmalarının sağlanması için kültürel aktivitelere katılmalarının sağlanması. Devamsızlık nedenleri araştırılmalı ve problemlerin çözüm süreçlerinde bizzat rol alınması. Okul ortamında Türk akranlarının rencide edici söz, davranış ve fiziksel hareketlerinin azaltılması çalışmalarının yapılması. Okulda zaman zaman düzenlenecek konferanslara tüm öğrencilerin katılımının sağlanması. Okulda kaza yaşanması halinde acil sağlık hizmetlerine ulaşılmasında ve refakat edilmesi hizmetlerinin yürütülmesi faaliyetlerinin sağlanması. Rehberlik hizmetlerine her türlü katkının Milli Eğitim tarafından daha fazla verilmesi ve desteklenmesi için Rehber öğretmenin Suriyeli öğrenciler ile ilgili projeler geliştirmesi (Kurt, Hamamcı ve Akay, 2017).

Bu amaçla okuldaki rehber öğretmenler, Suriyeli mülteci öğrencilere yönelik görev ve sorumluluk bilinci ile hareket ettiklerinde hem Suriyeli öğrencilerin okul kültürüne uyum

problemleri ortadan kalkacak hem de eğitim sistemi içinde kaybolmak üzere olan Suriyeli öğrenciler sistem içine daha rahat bir şekilde müdahil olmalarını sağlayacaktır.

2.20.Geçici Koruma Altındaki Suriyeli Çocuklara Sağlanan Eğitim Hizmetleri

İnsani bir kriz yaşayan Suriye Devleti 2011 yılında başlayan iç savaşla ülke parçalanmış ve bu savaştan en çok zararı öğrenciler, çocuklar görmüştür. Çocuklar bu büyük savaşta en ağır bedeli ödeyerek ülkelerinden, yaşadıkları şehirden, topraklarından istemeyerek göç etmek zorunda kalmışlardır. Bu çocukların; sağlık, eğitim, duygusal, sosyal ve psikolojik ve en önemlisi yaşama hakları büyük tehlike altında olduğu gözlemlenmiştir.

Ocak (2019) yılı verilerine göre; Türkiye’de 1 milyon 700 bin mülteci Suriyeli çocuğun bulunduğu, bu çocukların eğitim- öğretim çağında olanların ise 1 milyon 45 bin olduğu bu sayının şuan Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda kayıtlı (645) bin öğrencinin aktif olarak okula gittiği, (400) bin öğrencinin ise kayıt dışı olduğu görülmektedir (UNICEF, 2019).

Türkiye’ye gelen ve yaşamlarını burada devam ettiren tüm Suriyeli öğrenciler için Türkiye Cumhuriyeti Devleti eğitim sistemi geliştirerek bu öğrencilerin mağduriyetini gidermiştir. Suriyeli öğrencilere sağlanan eğitim hizmetleri sırasıyla şu şekildedir:

Türk öğrenciler ile eşit eğitim/öğretim hakkının tanınması. Okullarda eğitim alan Suriyeli öğrencilerin daha iyi entegre olabilmeleri ve Türk öğrenciler ile köprü vazifesi görmeleri için Avrupa Birliği ülkelerinin desteğiyle Suriyeli geçici öğretmenlerin görevlendirilmesi. Milli eğitim bünyesinde, psiko-soyal destek ve her türlü eğitim desteği (AB) Üye ülkelerin fonlama yardımıyla gerçekleştirilmektedir. Dil öğrenme projesi ile dil okulları, Türkçe öğrenme kursları ile Türk dilini hızlı ve daha iyi öğrenmeleri amacıyla ücretsiz eğitimler verilmeye başlanmıştır. Sınıflarında Suriyeli öğrenci olan öğretmenlere onları daha iyi anlamaları için öğretmenlere hizmet içi eğitim verilmiştir. Suriyeli öğrencilerin meslek sahibi olabilmeleri için yetiştirme kursları, mesleki kurslar açılmıştır. Onların mesleki olarak gelişmeleri ve desteklenmeleri sağlanmıştır. Okullarda Rehberlik hizmetleri güçlendirilmiştir. Müfredat ve eğitim materyalleri konusunda iyileştirmeler yapılmıştır (Emin 2018).

2.21. Suriyeli Mülteci Öğrencilerin Eğitimi ve Eğitim Sistemine Entegrasyonu sonrası Yaşanan Olumlu ve Olumsuz Gelişmeler

Suriyeli mülteci öğrencilerin Türk eğitim sistemine entegre olurken yaşanan zorluklar, olumsuz gelişmeler şu şekildedir;

Birçoğunun Arapçadan başka bir dil bilmemesi iletişim ve dil sorununun ortaya çıkmasına sebebiyet vermektedir. Dilsel anlamda yetersizlikler öğretim alanını da doğrudan etkilememektedir. Dilsel problemlerini ortadan kaldıramayan mülteci öğrenciler Türk öğrencilerle aynı sınıfta eğitim aldıklarından konu hâkimiyeti kazanamamakta ve sadece o anı sınıf ortamından yaşamaktan öteye geçememektedir.

Eğitim aşamasındaki Suriyeli öğrencilerin diğer problemi ise okul giderlerinin fazla olması ve kırtasiye giderleri giderlerini karşılamakta problem yaşadıklarından dolayı Suriyeli aileler çocuklarını okula gönderememekte var olan öğrenciler ise hem çalışıp hem de okumanın yollarını aramaktadırlar. Suriyeli çocukların anadilde eğitim alamamaları da ve Türkçeyi anadilleri gibi konuşmadıklarından dolayı eğitim açısından çeşitli mağduriyet yaşamaktadırlar. Diğer bir faktör ise Suriyeli öğrenciler farklı bir eğitim sistemi ve müfredatla karşı karşıya gelmeleri akademik başarılarını olumsuz etkileyebilmektedir ve eğitim başarılarına doğrudan etkilemektedir.

Suriyeli öğrencilerin okullarda kendilerini güvende hissetmemesi, akran zorbalığına maruz kalmaları, kendini ifade edebilecek arkadaş bulamamaları, toplumsal söylemlerden Türk öğrencilerin etkilenmesi ve azda olsa okulda bir takım kötü sözlere ve zorlamalara Suriyeli öğrencileri maruz bırakmaları gibi nedenlerden aileler çocuklarını okuldan alma yoluna gitmekte ve çocukların hayatında kötü izler bırakmaktadır. Bu problemlere öğretmenler açısından baktığımızda ise mülteci çocuklarla ilgili prosedürlere tam hâkim olamaması, sınıf içinde dışlama, ayrımcılık yapılması nedeniyle öğretmenlerin yetersiz kalması gibi nedenler sıralanabilir.

Suriyeli mülteci öğrencilerin Türk eğitim sistemine entegre olurken yaşanan kolaylıklar ve olumlu gelişmeler şu şekildedir:

Mülteci öğrencilere devlet okullarında Türk öğrencilerle birlikte adreslerinin olduğu bölgede eğitim alma hakkının tanınmıştır. Bu sayede Suriyeli öğrencilerin devlet okullarının kapısından dönmesi de engellenmiştir. Dini anlamda Türk akranları ile aynı hassasiyeti yaşadıklarından özellikler kırsal bölgelerde öğrencilerin sahiplenilmesi ve sisteme entegre oluşu kolaylaşmıştır. Birçok Türk öğrenci akranları misafirperverliğin de etkisiyle Suriyeli akranlarına her konuda yardımcı olmaları sisteme adapte olmalarını kolaylaştırmıştır. Zaman içinde ise bu durum tersine dönmeye başlamıştır.

Okullarda ücretsiz dil kurslarının verilmesi ve dil problemlerini ortadan kaldırmaya yönelik kursların yapılması. Her türlü sosyal imkânlardan yararlanma hakkının verilmesi. Hiçbir

zorlama olmadan Türkiye'ye sığınmış olan öğrencilerin sınırdaşı edilmeyeceklerinin bildirilmesi. Türk akranlarının yapıcı ve olumlu davranmaları ile sınıflara uyum problemlerin kalkması. Aynı bölgeden gelen çocukların bir kaçının aynı sınıfta eğitim alması. Okullarda öğretmenlerin ve yöneticilerin ellerinden gelen yardımı yapmaları gibi nedenler mülteci öğrencilerin eğitim sistemine entegrasyonunu kolaylaştırmıştır. Mülteci öğrencilerin hukuksal anlamda da koruma altına alınması ve onlara eşit haklar verilmesi bu olumlu iklime katkı sağlamıştır(Kızıl ve Dönmez, 2017).

2.22. (2019-2023) Yeni Türk Eğitim Sisteminde için Yapılan Program

Milli Eğitim Bakanı Ziya Selçuk tarafından Yeni Türk Milli, Eğitim sistemin 2023 yılına kadar birçok alanda değişikliğe gidilerek daha çok geliştirileceği ve öğrencilerin eğitim /öğretim alanında daha verimli olması sağlanacağı bildirilmiştir.

Selçuk (2018)'a göre, Yeni Türk Eğitim sistemine göre Milli Eğitim sisteminde yenilikleri şu şekilde ifade etmiştir:

- Okul yöneticilerinin yetki ve sorumlulukları arttırılacak.
- Yabancı dil eğitimi tekrar düzenlenecek, iyileştirilecek.
- Okul ve mahallelerde spor kulüpleri açılacak.
- Tüm okullarda (YÖK) işbirliği sağlanacak.
- Okullarda tasarım-beceri atölyeleri açılacak.
- Ders müfredatı çocukların ilgi, yeteneklerine göre düzenlenecek.
- Zorunlu ders saatleri azalacak, esnek modüler ders çizelgesi oluşturulacak.
- Okullarda yeterlik temelli değerlendirme uygulaması başlatılacak.
- Çocukların akademik başarısının izlenmesi için Türkiye geneli öğrenci başarı izleme araştırması yapılacak.
- Sınavla öğrenci alan okullar kaldırılacak.
- Öğrencilerin izlenmesi ve desteklenmesi için “e-portfolyo” sistemine geçilecek.
- Veriye dayalı yöntemle okullarda bürokratik iş yükü azalacak.
- Öğrenme analitik platformu kurulacak.
- Öğretmenlik meslek kanunu çıkacak.

- Sözlüşmeli öğretmenlik süresi kısalacak (3+1 yıl).
- Okullarda ek ders karşılığı çalışan öğretmenlerin maaşları iyileştirilecek.
- Elverişsiz koşullarda görev yapan yönetici ve öğretmenlere teşvik verilecek.
- Okul müdür ve öğretmenler yüksek lisans mezunu olacak.
- Okul müdürlüğü yüksek lisansa dayalı bir meslek olacak.
- Öğretmen yetiştirme programları ağırlıklı olarak uygulama şeklinde olacaktır.
- Öğretmenlere yan alan yüksek lisans imkânı sağlanacak.
- Başarılı öğretmen yurt dışında görev yapabilecek.
- Okul yöneticiliğine atamada liyakat temelli değerlendirme gelecek.
- Okul yöneticilerin özlük hakları iyileştirilecek.
- Okullara geliştirme bütçesi hazırlanacak.
- Eğitim hayırseverlerin bağışları için il ve bakanlık teşkilatında yeni bir yapı kurulacak.
- Mesleki ve teknik kurumların döner sermaye gelirlerini arttırmak için yeni bir modele geçilecek.
- Teftiş sisteminde rehberlik ile inceleme, araştırma ve soruşturma birbirinden ayrılıyor.
- Bakanlık müfettişlerine eğitim politikalarının uygulanmalarının izlenmesine ilişkin yeni bir rol veriliyor.
- Öğrencilere kariyer rehberliği sistemi geliyor.
- Psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri Milli Eğitim sistemimizde yeniden yapılandırılıyor.
- Türk kültürüne özgü tanılama, yönlendirme, yetkinlik araçları yapılandırılıyor.
- Rehberlik araştırma merkezleri (RAM) yeniden yapılandırılıyor.
- Özel gereksinmeli çocukların tespiti için Türkiye genelinde taramalara başlatılıyor.
- Yerel yönetimlerin özel eğitim birimleri kurması teşvik ediliyor.
- Özel gereksinimli çocuklarımız için mobil eğitim setleri oluşturuluyor.
- Özel yetenekli öğrenciler için mevzuat çıkarılıyor.

- Özel yetenekli öğrencilerin desteklenmesi için bir kurul oluşturuluyor.
- Bilim sanat merkezleri yeniden yapılandırılıyor.
- Özel yetenekli öğrencilerin eğitiminde okul ve eğitim sistemindeki uygulamalar iyileştiriliyor.
- Özel yetenekli çocuklar için müfredata seçmeli dersler geliyor.
- Özel yeteneklilerin eğitimine yönelik lisans ve lisansüstü öğretmen yetiştirme programları güncellenerek yayılımı sağlanıyor.
- Yabancı dil öğreniminde kademelere göre farklı öğretim yöntemleri uygulanacak.
- Yabancı dil öğretmenlerine yüksek lisans ve uluslararası sertifika imkânı sağlanıyor.
- Okul ve program türlerine göre farklı dil becerileri ön plana çıkarılıyor.
- Yabancı dil öğrenimi dijital platformları kuruyor.
- Yabancı dil öğreniminde erken yaş çocukları için oyun, hikaye, karaoke kullanılıyor.
- Dijital eğitim-öğretim içeriği geliştirme ekosistemi oluşturuluyor.
- Ulusal dijital içerik arşivi oluşturuluyor.
- Dijital yeni nesil ölçme araçları geliştiriliyor.
- Dijital öğrenme materyalleri geliştiren lider öğretmenler destekleniyor.
- 5 yaş erken çocukluk eğitimi zorunlu eğitim kapsamına giriyor.
- Şartları elverişsiz ailelere okulöncesi çocukları için materyal ve kırtasiye desteği geliyor.
- Yaz dönemlerinde okullarda oyun temelli yaz okulu programları açılıyor.
- Okul öncesi eğitimde kalitenin artırılması için ortak 'kalite standartları' uygulamaya giriyor.
- İlkokullarda not yerine beceri temelli değerlendirme geliyor.
- Teneffüs süreleri artırılabilecek.
- Türkçe temel eğitimin öncelikli alanlarından biri oluyor.
- Liselerde ders saatleri yarıya yakın azalıyor.
- Çocukların mesleki yönelimlerine ilişkin yeni bir yapı kuruyor.

- Çocukların ilgi yetenek ve mizaçlarına yönelik seçmeli dersler geliyor.
- İş ve bilişim dünyasına ilişkin isteyen çocuklara ulusal ve uluslararası sertifika eğitimleri geliyor.
- Alan seçme dokuzuncu sınıfta olacak.
- Pansiyondaki yatılı öğrencilerin yemek, yatak ve sosyal imkânları geliştiriliyor.
- Ders çizelgeleri öğrencilerin araştırma-geliştirme becerilerin iyileştirilmesi için yeniden düzenleniyor.
- Fen ve sosyal bilimler liselerinde görev yapacak öğretmen ve okul yöneticilerine ölçütler geliyor.
- Bilim insanları fen ve sosyal bilimler lisesindeki öğrencilere eğitim ve araştırma koçu oluyor.
- İmam hatip okullarında program çeşitliliği korunuyor.
- Derslerde çeşitlilik azaltılacak.
- Öğrencilerin yönelimine göre esnek ve modüler bir yapı geliyor.
- Arapça ve İngilizce yaz okulları açılıyor.
- İmam hatip okullarıyla üniversiteler arasında işbirliği mekanizmaları kuruluyor.
- Döner sermaye gelirlerinden alınan %15'lik hazine kesintisi %1'e düşürülüyor.
- Esnek ve modüler müfredat geliyor.
- Mesleki teknik eğitim öğrencileri okurken çalışıyor.
- Yurt dışından mesleki teknik eğitim imkânları geliyor.
- Millî savunma sanayi sektörüne ara eleman yetiştiriliyor.
- Başarılı projelere mikro kredi sağlanıyor.
- Özel öğretim kurumlarıyla ilgili bürokrasi azaltılıyor.
- Özel öğretimde haksız rekabetin önüne geçiliyor.
- Özel ve resmi eğitim kurumları arasında işbirliği mekanizmaları kuruluyor.
- Okul dışı kalan yetişkinler için diplomaya esas müfredat yapısı sadeleştiriliyor.

- Yetişkinlere 21. yuzyıl becerilerine yönelik farkındalık ve beceri eğitimleri başlıyor.
- Ulusal Hayat Boyu ğrenme İzleme Sistemi kuruluyor.
- Başta kadın ve ocuk olmak uzerede şiddetle mücadelede farkındalık eğitimleri yaygınlaştırılıyor.
- Her türlü bağımlılıkla mücadelede farkındalık ve bilgilendirme eğitimleri yaygınlaştırılıyor.

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Yöntemi

Araştırmanın yönteminde öğrenci tanıma anketi ve 30 sorudan oluşan 5'li likert tipi anketten oluşan sorular sorulmuş, bulgular Nicel İlişkisel Tarama Yöntemi, Nitel Analiz T-Testi, aritmetik ortalama, standart sapma, yüzde, Nitel yarı yapılandırılmış görüşme FORMU VE Nitel ve içerik analizi kullanılarak elde edilmiştir. SPSS21 programında değerlendirilmiş ve elde edilen bulgular araştırmaya olduğu gibi aktarılmıştır. Yine aynı araştırmada Suriyeli mülteci öğrencilerin derslerine giren Türkçe, Matematik, Sosyal Bilgiler, Beden Eğitimi ve İngilizce öğretmenlerine bir adet röportaj sorusu sorulmuş ve elde edilen bulgular aynen aktarılmıştır.

Bu araştırmanın uygulama kısmı ise şu şekilde gerçekleşmiştir.

İstanbul İli Bahçelievler İlçesinde bulunan Prof. Dr. Osman Öztürk İmam Hatip Ortaokulu Geçici Eğitim Merkezinde 11 ve 12. sınıfta eğitim gören 200 tane Suriyeli öğrenci rastgele seçilmiş ve bu öğrencilere öğrenci tanıma anketi ve 5'li likert tipi anket uygulanmıştır. Yine burada eğitim vermekte olan öğretmenlere Suriyeli mülteci öğrencilerin sosyo-kültürel, açıdan Türkiye'ye uyum sağlama sürecindeki gözlemlerinize göre bu öğrencilerin sıkıntıları var mıdır? Mülteci öğrencilerin sorunları var ise bunun nedenleri ve çözüm önerileri size göre nasıl olmalıdır?- sorusu sorularak cevap aranmış ve araştırmacının görüşleriyle çıkan sonuç yorumlanmıştır.

3.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi/Çalışma Grubu

2018/2019 eğitim-öğretim dönemi içinde İstanbul ili Bahçelievler İlçesi sınırları içinde yer alan, Geçici Eğitim Merkezlerinde eğitim görmekte olan tüm 11 ve 12. sınıf geçici koruma altındaki Suriyeli öğrenciler çalışmanın evreni oluşturmaktadır.

Çalışmanın örneklemini ve çalışma grubunu; İstanbul Bahçelievler'de bulunan Prof. Dr. Osman Öztürk İmam Hatip Ortaokulu bünyesinde bulunan GEM' de okuyan öğrenciler arasından rastgele seçilen on bir ve on ikinci sınıf olan 200 öğrenci oluşturmaktadır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Öğrenci Tanıma Anketi;

Bu araştırmada öğrenci tanıma anketi uygulanmış olup anketler uzman görüşleri alınarak oluşturulmuş bu ankette (Cinsiyet, Yaş, Uyruk, İkamet ettiği bölge, Sınıfı, Ailesiyle birlikte yaşama durumu, Ailesinden kaybettiği kişi sayısı, Ailede birlikte yaşayan kişi sayısı, Anne-Baba mesleği, Anne-Baba yaşı, Ailenin gelir durumu, Kardeş sayısı ve oturulan evin kendileri ait olup olmaması) vb sorular yöneltilmiştir.

Yine aynı anketin ikinci bölümünde ise öğrencilere sosyo-kültürel, eğitsel, dilsel problemlere yönelik 30 sorudan oluşan 5’li likert tipi anket soruları sorulmuş ve öğrencilerden 5 seçenek içinden (Kesinlikle Katılmıyorum, Katılmıyorum, Fikrim Yok, Katılıyorum ve Kısmen Katılıyorum) kendilerine yakın gelenin işaretlenmesi istenmiştir. Bu aşamada anket uygulanırken sınıfta Arapça tercüman bulunmuş ve öğrencilerin her ihtimale karşı anlamadıkları bir durum olması karşısında ayrıntılı açıklanarak verilerin tam toplanması sağlanmıştır.

3.4. Geçici Koruma Altındaki Suriyeli Öğrencilerin Öğretmenleri ile Yapılan Röportajlar

Diğer bir aşamada ise Suriyeli öğrencilerin dersine giren Türk eğitimcilerine ise kendi derslerine yönelik bir röportaj sorusu sorulmuş- Suriyeli mülteci öğrencilerin sosyo-kültürel, ekonomik ve dilsel açıdan Türkiye’ye uyum sağlama sürecindeki gözlemlerinize göre bu öğrencilerin sıkıntıları var mıdır? Mülteci öğrencilerin sorunları var ise bunun nedenleri ve çözüm önerileri size göre nasıl olmalıdır? Sorularına yönelik cevaplar alınmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Verilerin analizinde ve çözümlenmesinde nicel araştırma yöntemlerinden Betimsel Tarama Modeli kullanılmıştır. Yapılan uygulama ile öğrencilere yapılan anketlere verdikleri cevaplar bilgisayar ortamında Excel formatında tablolaştırılmıştır, bulunan veriler veri analiz paket programı olan SPSS-21 ve Microsoft Excel programı kullanılarak çözümlenmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR

4.1. Çalışma Grubuna İlişkin Bulgular

Bu bölümde Geçici Koruma Altındaki Suriyeli öğrencilerin sosyo-kültürel problemlerine yönelik uygulanan anket sonuçlarından elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Bulunan sonuçlar çalışma grubu için ayrı ayrı tablo ve sayısal veriler ile gösterilmiş olup çalışma grubundan elde edilen istatistikî verilerin yorumları bulgulara eklenmiştir.

4.2. Suriyeli Öğrencilere Uygulanan Test ve Sonuçlarına İlişkin Bulgular

Tablo 3

Türkçeyi anlama temasına verilen cevaplara ilişkin bulgular

		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
1. Soru	Cinsiyet	Erkek	16	6	0	26	32
		Kız	29	27	5	39	20
	Toplam	45	33	5	65	52	
2. Soru	Cinsiyet	Erkek	0	41	0	23	16
		Kız	10	24	16	51	19
	Toplam	10	65	16	74	35	
3. Soru	Cinsiyet	Erkek	4	0	0	53	23
		Kız	26	17	20	43	14
	Toplam	30	17	20	96	37	

4. Soru	Cinsiyet	Erkek	3	0	2	40	35
		Kız	20	21	21	45	13
	Toplam	23	21	23	85	48	
5. Soru	Cinsiyet	Erkek	0	3	1	49	27
		Kız	9	20	46	35	10
	Toplam	9	23	47	84	37	
6. Soru	Cinsiyet	Erkek	1	0	1	55	23
		Kız	19	20	16	46	19
	Toplam	20	20	17	101	42	
7. Soru	Cinsiyet	Erkek	4	3	0	23	50
		Kız	25	20	35	28	12
	Toplam	29	23	35	51	62	
8. Soru	Cinsiyet	Erkek	10	0	14	42	14
		Kız	40	18	24	21	17
	Toplam	50	18	38	63	31	
9. Soru	Cinsiyet	Erkek	1	7	0	45	27
		Kız	13	13	14	57	23
	Toplam	14	20	14	102	50	
10. Soru	Cinsiyet	Erkek	2	7	0	59	12
		Kız	13	14	18	56	19

	Toplam	15	21	18	115	31	
11. Soru	Cinsiyet	Erkek	0	13	1	52	14
		Kız	14	18	34	38	16

Tablo 3’de çalışmaya katılan öğrencilerin Türkçeyi anlama teması altında sorulan sorulara verdikleri cevaplara ilişki bulgular yer almaktadır. 1, 2, 3, 7 ve 8. sorulara verilen cevaplar dengeli bir şekilde dağılmışken, 4, 5, 6, 9, 10 ve 11. sorulara verilen cevaplarda yığılmalar görülmüştür.

4. soruda verilen cevaplar incelendiğinde, 44 öğrenci kitap okumanın etkili konuşma üzerinde bir etkisi olduğunu düşünmediğini belirtirken, 133 öğrenci ise kitap okumanın etkili konuşma üzerinde etkisi olduğunu düşündüğünü belirtmiştir. 23 öğrenci bu soruda fikir beyan etmemiştir.

5. soruda verilen cevaplar incelendiğinde; 32 öğrenci Türkçe ders kitaplarının dil gelişimleri üzerinde bir etkisi olduğunu düşünmediğini belirtirken, 121 öğrenci ise Türkçe ders kitaplarının dil gelişimleri üzerinde bir etkisi olduğunu düşündüğünü belirtmiştir. 47 öğrenci bu soruda fikir beyan etmemiştir.

6. soruda verilen cevaplar incelendiğinde, 40 öğrenci Türk öğretmenlerden Türkçe öğrenmelerinin üzerinde bir etkisi olduğunu düşünmediğini belirtirken, 143 öğrenci ise Türk öğretmenlerden Türkçe öğrenmelerini üzerinde bir etkisi olduğunu düşündüğünü belirtmiştir. 17 öğrenci bu soruda fikir beyan etmemiştir.

9. soruda verilen cevaplar incelendiğinde; 34 öğrenci Türk arkadaşlarının Türkçe öğrenmelerini üzerinde bir etkisi olduğunu düşünmediğini belirtirken, 152 öğrenci ise Türk arkadaşlarının Türkçe öğrenmelerini üzerinde bir etkisi olduğunu düşündüğünü belirtmiştir. 14 öğrenci bu soruda fikir beyan etmemiştir.

10. soruda verilen cevaplar incelendiğinde; 36 öğrenci sadece Türkçe konuşulan bir ortamın Türkçe öğrenmelerinin üzerinde bir etkisi olduğunu düşünmediğini belirtirken, 146 öğrenci ise sadece Türkçe konuşulan bir ortamın Türkçe öğrenmelerinin üzerinde bir etkisi olduğunu düşündüğünü belirtmiştir. 18 öğrenci bu soruda fikir beyan etmemiştir.

11. soruda verilen cevaplar incelendiğinde; 45 öğrenci Türk arkadaşlarıyla iletişim halinde olması dil problemlerinin çözümü için bir etkisi olduğunu düşünmediğini belirtirken, 120 öğrenci ise Türk arkadaşlarıyla iletişim halinde olması dil problemlerinin çözümü için bir etkisi olduğunu düşündüğünü belirtmiştir. 35 öğrenci bu soruda fikir beyan etmemiştir.

Tablo 4

Ekonomi temasına verilen cevaplara ilişkin bulgular

		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
12. Soru	Erkek	39	33	0	4	4
	Kız	9	20	28	45	18
	Toplam	48	53	28	49	22
13. Soru	Erkek	15	36	0	4	25
	Kız	14	17	29	41	19
	Toplam	29	53	29	45	44
14. Soru	Erkek	15	6	1	48	10
	Kız	16	15	35	39	15
	Toplam	31	21	36	87	25
15. Soru	Erkek	16	49	1	8	6
	Kız	16	18	18	43	25
	Toplam	32	67	19	51	31
16. Soru	Erkek	15	19	2	35	9
	Kız	16	26	15	48	15

	Toplam	31	45	17	83	24	
17. Soru	Cinsiyet	Erkek	35	42	1	2	0
		Kız	28	35	20	29	8
	Toplam	63	77	21	31	8	
18. Soru	Cinsiyet	Erkek	37	39	1	2	1
		Kız	32	29	23	24	12
	Toplam	69	68	24	26	13	
19. Soru	Cinsiyet	Erkek	32	40	0	2	6
		Kız	42	32	24	17	5
	Toplam	74	72	24	19	11	

Tablo 4'te çalışmaya katılan öğrencilerin ekonomi teması altında sorulan sorulara verdikleri cevaplara ilişkin bulgular yer almaktadır. 12, 13, 15 Ve 16. sorulara verilen cevaplar dengeli bir şekilde dağılmışken, 14., 17., 18. ve 19. Sorulara verilen cevaplarda yığılmalar görülmüştür.

14. soruda verilen cevaplar incelendiğinde; 52 öğrenci okul ihtiyaçlarının zamanında karşılanmadığını belirtirken, 112 öğrenci ise okul ihtiyaçlarının zamanında karşılandığını belirtmiştir. 36 öğrenci bu soruda fikir beyan etmemiştir.

17. soruda verilen cevaplar incelendiğinde; 140 öğrenci yeterli gelir düzeyine sahip olduğundan okul saatleri dışında çalışmadığını belirtirken, 39 öğrenci ise yeterli gelir düzeyine sahip olduğundan okul saatleri dışında çalıştığını belirtmiştir. 21 öğrenci bu soruda fikir beyan etmemiştir.

18. soruda verilen cevaplar incelendiğinde; 137 öğrenci aile gelirine katkı sağlamak amacıyla okul saatleri dışında çalışmadığını belirtirken, 39 öğrenci ise aile gelirine katkı sağlamak amacıyla okul saatleri dışında çalıştığını belirtmiştir. 24 öğrenci bu soruda fikir beyan etmemiştir.

19. soruda verilen cevaplar incelendiğinde; 146 öğrenci maddi sıkıntılardan dolayı akrabalarıyla aynı evi paylaşmak durumunda kalmadığını belirtirken, 30 öğrenci ise maddi sıkıntılardan dolayı akrabalarıyla aynı evi paylaşmak durumunda kaldığını belirtmiştir. 24 öğrenci bu soruda fikir beyan etmemiştir.

20. soruda verilen cevaplar incelendiğinde; 53 öğrenci maddi sıkıntılardan dolayı akrabalarıyla aynı evi paylaşmak durumunda kalmadığını belirtirken, 116 öğrenci ise maddi sıkıntılardan dolayı akrabalarıyla aynı evi paylaşmak durumunda kaldığını belirtmiştir. 31 öğrenci bu soruda fikir beyan etmemiştir.

Tablo 5

Sosyal çevre temasına verilen cevaplara ilişkin bulgular

		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
20. Soru	Cinsiyet	Erkek	9	6	2	36	27
		Kız	19	19	29	32	21
	Toplam	28	25	31	68	48	
21. Soru	Cinsiyet	Erkek	0	36	2	8	34
		Kız	15	11	33	40	21
	Toplam	15	47	35	48	55	
22. Soru	Cinsiyet	Erkek	2	52	0	4	22
		Kız	28	17	22	40	13
	Toplam	30	69	22	44	35	
23. Soru	Cinsiyet	Erkek	0	38	5	10	27
		Kız	14	19	36	38	13

		Toplam	14	57	41	48	40
24. Soru	Cinsiyet	Erkek	2	0	3	44	31
		Kız	21	16	42	31	10
		Toplam	23	16	45	75	41
25. Soru	Cinsiyet	Erkek	0	0	1	43	36
		Kız	18	16	26	32	28
		Toplam	18	16	27	75	64
26. Soru	Cinsiyet	Erkek	5	0	1	19	55
		Kız	23	17	34	28	18
		Toplam	28	17	35	47	73
27. Soru	Cinsiyet	Erkek	3	3	0	24	50
		Kız	8	14	17	52	29
		Toplam	11	17	17	76	79
28. Soru	Cinsiyet	Erkek	0	2	3	27	48
		Kız	19	22	34	30	15
		Toplam	19	24	37	57	63
29. Soru	Cinsiyet	Erkek	10	37	1	8	24
		Kız	20	28	33	24	15
		Toplam	30	65	34	32	39
30.	Cinsiyet	Erkek	0	4	0	64	12

Soru	Kız	21	9	24	43	23
	Toplam	21	13	24	107	35

Tablo 5’te çalışmaya katılan öğrencilerin sosyal çevre teması altında sorulan sorulara verdikleri cevaplara ilişkin bulgular yer almaktadır. 22, 23 ve 29. Sorulara verilen cevaplar dengeli bir şekilde dağılmışken, 20, 21, 24, 25, 26, 27, 28 ve 30. Sorulara verilen cevaplarda yığılmalar görülmüştür.

20. soruda verilen cevaplar incelendiğinde; 53 öğrenci maddi sıkıntılardan dolayı akrabalarıyla aynı evi paylaşmak durumunda kalmadığını belirtirken, 116 öğrenci ise maddi sıkıntılardan dolayı akrabalarıyla aynı evi paylaşmak durumunda kaldığını belirtmiştir. 31 öğrenci bu soruda fikir beyan etmemiştir.

Tablo 6

1 ve 2. sorular Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Spearman Sıra Farkları Korelasyon Analizi Sonuçları

	N	r	p
1. soru	200	0,131	0,065
2. soru			

Türkçeyi anlamakta zorluk çekme ile Türkçe sözcükleri ilk duyduğunda da anlayabilme aralarındaki bağlantıyı anlamak üzere uygulanan Spearman Sıra Farkları Korelasyon analizinde bulunan veriler istatistiki açıdan anlamlı bir ilişki saptanmamıştır.

Tablo 7

1 ve 3. sorular Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Spearman Sıra Farkları Korelasyon Analizi Sonuçları

	N	r	P
1. soru	200	0,129	0,069
3. soru			

Türkçeyi anlamakta zorluk çekme ile Türkçeyi iyi anlama için kitap okumak arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan Spearman Sıra Farkları Korelasyon analizi sonucunda puanlar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki saptanmamıştır.

Tablo 8

3 ve 4. sorular Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Spearman Sıra Farkları Korelasyon Analizi Sonuçları

	N	r	P
3. soru	200	0,779	0,00
4. soru			

Türkçeyi daha iyi anlamak için kitap okuma ile Türkçeyi etkili konuşmak için kitap okuma aralarındaki bağlantıyı anlamak üzere uygulanan Spearman Sıra Farkları Korelasyon analizinde bulunan veriler istatistiki açıdan $p<0.05$ seviyesinde anlamlı pozitif açıdan anlamlı bir ilişki saptanmamıştır.

Tablo 9

6 ve 7. sorular Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Spearman Sıra Farkları Korelasyon Analizi Sonuçları

	N	r	P
6. soru	200	0,290	0,00
7. soru			

Türk öğretmenlerden Türkçe öğrenmek dili öğrenmemizi kolaylaştırır maddesi ile dil yapısının farklılığı dersi anlamamı zorlaştırır maddeleri aralarındaki bağlantıyı anlamak üzere uygulanan Spearman Sıra Farkları Korelasyon analizinde bulunan veriler istatistiki açıdan $p<0.05$ seviyesinde anlamlı pozitif açıdan anlamlı bir ilişki saptanmıştır.

Tablo 10

8 ve 9. sorular Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Spearman Sıra Farkları Korelasyon Analizi Sonuçları

	N	r	P
8. soru	200	0,292	0,00
9. soru			

Türkçe konuşmakta zorlandığımdan Suriyeli öğrencilerle birlikte olmayı tercih ederim maddesi ile Türk arkadaşlarla vakit geçirmek Türkçe öğrenmemi kolaylaştırır maddeleri aralarındaki bağlantıyı anlamak üzere uygulanan Spearman Sıra Farkları Korelasyon analizinde bulunan veriler istatistikî açıdan $p<0.05$ seviyesinde anlamlı pozitif açıdan anlamlı bir ilişki saptanmıştır.

Tablo 11

12 ve 17. sorular Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Spearman Sıra Farkları Korelasyon Analizi Sonuçları

	N	r	P
12. soru	200	0,284	0,00
17. soru			

Ailem yeterli gelir düzeyine sahiptir maddesi ile Yeterli gelir düzeyine sahip olmadığından dolayı okul saatlerinin dışında çalışırım maddeleri aralarındaki bağlantıyı anlamak üzere uygulanan Spearman Sıra Farkları Korelasyon analizinde bulunan veriler istatistikî açıdan $p<0.05$ seviyesinde anlamlı pozitif açıdan anlamlı bir ilişki saptanmıştır.

Tablo 12

12 ve 18. sorular Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Spearman Sıra Farkları Korelasyon Analizi Sonuçları

	N	r	p
12. soru	200	0,284	0,00
18. soru			

Ailem yeterli gelir düzeyine sahiptir maddesi ile Okul saatlerinin dışında çalışarak aile gelirine katkı sağlarım maddeleri aralarındaki bağlantıyı anlamak üzere uygulanan Spearman Sıra Farkları Korelasyon analizinde bulunan veriler istatistikî açıdan $p<0.05$ seviyesinde anlamlı pozitif açıdan anlamlı bir ilişki saptanmıştır.

Tablo 13

24 ve 25. sorular Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Spearman Sıra Farkları Korelasyon Analizi Sonuçları

	N	r	P
24. soru	200	0,370	0,00
25. soru			

Türkiye ve Suriye aile yapıları benzerlik göstermektedir maddesi ile Türkiye'deki sosyal hayat ile Suriye'deki sosyal hayat arasındaki farklılıktan dolayı zorluklar yaşarım maddeleri aralarındaki bağlantıyı anlamak üzere uygulanan Spearman Sıra Farkları Korelasyon analizinde bulunan veriler istatistikî açıdan $p<0.05$ seviyesinde anlamlı pozitif açıdan anlamlı bir ilişki saptanmıştır.

Tablo 14

21 ve 28. sorular Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Spearman Sıra Farkları Korelasyon Analizi Sonuçları

	N	r	P
21. soru	200	-0,097	0,170
28. soru			

Kolayca arkadaş edinebilirim maddesi ile Kendimi Türkiye de güvende hissederim maddeleri arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan Spearman Sıra Farkları Korelasyon analizi sonucunda puanlar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki saptanmamıştır.

Tablo 15

21 ve 30. Sorular Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Spearman Sıra Farkları Korelasyon Analizi Sonuçları

	N	r	P
21. soru	200	0,140	0,04
30. soru			

Kolayca arkadaş edinebilirim soru ile Türk toplumu ile birlikte yaşamaktan mutluluk duyarım soruları aralarındaki bağlantıyı anlamak üzere uygulanan Spearman Sıra Farkları Korelasyon analizinde bulunan veriler istatistikî açıdan $p < 0.05$ seviyesinde anlamlı pozitif açıdan anlamlı bir ilişki saptanmıştır.

Tablo 16

27 ve 30. sorular Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Spearman Sıra Farkları Korelasyon Analizi Sonuçları

	N	r	P
27. soru	200	0,402	0,00
30. soru			

Çevre kuralları(uyarı levhaları-kısaltmalar-yön tabelaları)Suriye yapısından farklı olduğu için zaman zaman problem yaşarım maddesi ile Türk toplumu ile birlikte yaşamaktan mutluluk duyarım maddeleri aralarındaki bağlantıyı anlamak üzere uygulanan Spearman Sıra Farkları Korelasyon analizinde bulunan veriler istatistikî açıdan $p < 0.05$ seviyesinde anlamlı pozitif açıdan anlamlı bir ilişki saptanmıştır.

Tablo 17

28. Soruya Verilen Cevaplar ile Cinsiyet Değişkeni Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan t Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	Ortalama	Standart Sapma	t	df	P
Erkek	120	2,00	1,257	10,922	192,137	0,00
Kadın	80	3,51	0,693			
Toplam	200					

Kendimi Türkiye de güvende hissederim sorusu verilen cevaplar ve cinsiyet değişkeni arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan t Testi sonucunda puanlar arasında istatistiksel açıdan $p < 0.05$ düzeyinde pozitif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır.

Tablo 18

30. Soruya Verilen Cevaplar ile Cinsiyet Değişkeni Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan t Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	Ortalama	Standart Sapma	t	df	P
Erkek	120	2,32	1,347	5,248	175,878	0,00
Kadın	80	3,05	0,593			
Toplam	200					

30. Türk toplumu ile birlikte yaşamaktan mutluluk duyarım sorusuna verilen cevaplar ve cinsiyet değişkeni arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan t Testi sonucunda puanlar arasında istatistiksel açıdan $p < 0.05$ düzeyinde pozitif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır.

4.3. Suriyeli Öğrencilerin Öğretmenleriyle Yapılan Röportajlara ilişkin Bulgular

Suriyeli öğrencilerin eğitim/öğretim hayatında karşılaştıkları problemlerin branş öğretmenlerinin bakış açısı, gözlem, izlenim, duygu ve düşüncelerinin röportaj yapılmak suretiyle çeşitli bulgular elde edilmiştir. Nitel verilerin analizi teze olduğu gibi aktarılmıştır.

Röportaj. 1

Sosyal Bilgiler öğretmeni olarak sınıfınızda bulunan Geçici Koruma Altındaki Suriyeli öğrencilerin sosyo-kültür ve ekonomik açıdan Türkiye'ye uyum sağlama sürecinde gözlemlerinize göre bu öğrencilerin sıkıntıları var mıdır? Geçici Koruma Altındaki Suriyeli öğrencilerin sorunları var ise bunun nedenleri ve çözüm önerileri size göre nasıl olmalıdır?

S.B.Ö. 1

Prof. Dr. Osman Öztürk İmam Hatip Ortaokulu Sosyal Bilgiler Öğretmeni

Suriyeli mülteci öğrencilerin en büyük sorunu toplum tarafından (Türk Öğrenciler) kabul görme olduğunu ifade eden SBÖ1. Toplum içinde mülteciler hakkındaki olumsuz düşüncelerin var olduğunu ister istemez çocuklara da bu durumun yansıdığını ifade etmektedir. Bu yansımanın da okul ve sınıf içinde ortaya çıktığını, kabul görmeyen çocuk normal olarak kendisini sınıftan dışlanmış hissettiğini ifade etmektedir. Kabul görme probleminin her ülkede ortaya çıkabilecek bir sorun olduğunu, çünkü farklı bir kültürle hemen kaynaşmak kolay olmadığını ifade etmektedir.

Bunu aşmak için öncelikle toplumu mülteciler konusunda bilgilendirmemiz gerektiğini, bu zorunlu göç konusu ve yaşadıkları güçlükleri topluma daha iyi aktarmakla zamanla kabul görme konusunun aşılabileceğini düşünmektedir. Bu eğitimin çok sistemli ve kapsamlı ve de teknik olmalı ki sonuç verebilsin düşüncesindedir. Kabul görme konusu iş alanında da sorunlar oluşturduğunu, iş bulamayan geçici koruma altındaki mültecilerin ekonomik sorunlarla karşılaştığını, bu durumda ailenin ihtiyaçlarını karşılamayan geçici koruma altındaki mültecilerde farklı davranışları ortaya çıkmasına sebebiyet verdiğini düşünmektedir.

Röportaj. 2

Beden Eğitimi ve Spor öğretmeni olarak sınıfınızda bulunan Geçici Koruma Altındaki Suriyeli öğrencilerin sosyo-kültür ve ekonomik açıdan Türkiye'ye uyum sağlama sürecinde gözlemlerinize göre bu öğrencilerin sıkıntıları var mıdır? Geçici Koruma Altındaki Suriyeli öğrencilerin sorunları var ise bunun nedenleri ve çözüm önerileri size göre nasıl olmalıdır?

B.E.Ö.1

Prof. Dr. Osman Öztürk İmam Hatip Ortaokulu Beden Eğitimi Öğretmeni

Beden Eğitimi dersleri uygulamalı olarak işlendiği için Suriyeli öğrencilerin diğer derslere göre Beden Eğitimi dersinde başarısı daha da yüksektir. Genel duruma bakıldığında ise Suriyeli öğrencilerde oryantasyon sorunu yaşanmaktadır. Türk öğrenciler tarafından dışlanılmaktadırlar. Bu sebepten dolayı Suriyeli öğrencilerde şiddete eğilim ortaya çıkmaktadır. Bence Suriyeli öğrencilerin kendilerine ait okulları olmalı ve gönüllü Türkçe eğitimcilerinden derslerini almalılar. Türk okullarında sayıları çok fazla olduğu için sorunlar yaşanmaktadır. Onlara ait bir binada ve okulda eğitim görmeleri onların eğitimlerine fayda sağlayacağına inanıyorum.

Röportaj. 3

Türkçe Öğretmeni olarak sınıfınızda ve Çevrenizde bulunan Geçici Koruma Altındaki Suriyeli öğrencilerin dil sorunu var mıdır? Dil sorunu var ise bunun nasıl giderilmesi gerektiği varsa çözüm önerileriniz nedir?

T.Ö.1

Prof. Dr. Osman Öztürk İmam Hatip Ortaokulu Türkçe Öğretmeni

Eğitim sürecinde Suriyeli mülteci öğrenciler sadece dil becerileri olarak değil sosyo-ekonomik ve kültürel değerler olarak farklı yapıya sahip olduklarından girdikleri ortama ayak uydurma konusunda sıkıntı yaşamaktadırlar. Bunun başında Türkçe dil becerilerinin tam anlamıyla kazanamamış olmaları vardır. Türkçeyi öğrenmiş dahi olanlarda kelime dağarcığı zayıf, bu nedenle ben öncelikle kelime öğretiminin faydalı olacağını düşünüyorum. Ne kadar çok kelime o kadar çok düşünce...

Devlet okullarında bu öğrencilere temel dil becerileri verildikten sonra diğer öğrencilerle (Türk Öğrencilerle) aynı sınıflarda kaynaştırılmalıdırlar. Hiç dil bilmeyen suriyeli öğrenci kendisi gibi olan öğrencilerle bir arada sadece dil öğrenmeye yönelik eğitim aldığı anda Türkçeyi belki öğrenebilecektirler. Türk öğrenci sınıflarında eğitime direkt başlayan suriyeli öğrenci ise bu süreci belki 1 yılda belki de daha fazla sürede tamamlayacaktır. Bu sebeple ilk olarak okuma-yazma, anlama-anlatma becerisi geliştirilip sonra Türk sınıflarına kaynaştırılmaları büyük yarar sağlayacaktır.

Röportaj. 4

Matematik öğretmeni olarak Türkiye’de bulunan Geçici Koruma Altındaki Suriyeli öğrencilerin sorunları hakkında neler düşünüyorsunuz? Suriyeli öğrencilerin hem Matematik hem de Genel Eğitim sorunları hakkında önerileriniz var mıdır?

M.Ö.1

Prof. Dr. Osman Öztürk İmam Hatip Ortaokulu Matematik Öğretmeni

Dil problemleri olduğu için sınıf ortamlarında çekimser kalmaktalar. Kendilerinin geri planda kaldıklarını düşünmekteyim. Bu onların en büyük eksiklikleri. Eğitimlerinin tam olması için bence öncelikle dil sorununu halletmeleri gerekir. Dil sorununu halleden öğrenciler zaten Matematiği de diğer dersleri de ister istemez hallediyorlar.

Röportaj. 5

Sosyal Bilgiler öğretmen olarak sınıfınızda bulunan Geçici Koruma Altındaki Suriyeli mülteci öğrencilerin sosyo-kültür ve ekonomik açıdan Türkiye’ye uyum sağlama sürecinde gözlemlerinize göre bu öğrencilerin sıkıntıları var mıdır? Geçici Koruma Altındaki Mülteci öğrencilerin sorunları var ise bunun nedenleri ve çözüm önerileri size göre nasıl olmalıdır?

S.B.Ö.2

Prof. Dr. Osman Öztürk İmam Hatip Ortaokulu Sosyal Bilgiler Öğretmeni

Mülteci öğrencilerin diğer öğrenciler ile aralarında sosyo-kültürel ve ekonomik açıdan belirgin farklılıklar olduğunu düşünmüyorum. En önemli problemlerinin dil olması diğer öğrencilerle iletişimini kısıtlıyor. Bu da Suriyeli öğrencilerin kendi aralarında gruplaşma ve klikler oluşmasına sebep oluyor. Girdiğim çoğu sınıfta çok ciddi problemler görmemekle beraber dil sorununun aşılması ile beraber iletişim problemlerinin doğrudan kalkacağını düşünüyorum.

Röportaj. 6

Sosyal Bilgiler öğretmen olarak sınıfınızda bulunan Geçici Koruma Altındaki Suriyeli öğrencilerin sosyo-kültür ve ekonomik açıdan Türkiye’ye uyum sağlama sürecinde gözlemlerinize göre bu öğrencilerin sıkıntıları var mıdır? Geçici Koruma Altındaki öğrencilerin sorunları var ise bunun nedenleri ve çözüm önerileri size göre nasıl olmalıdır?

S.B.Ö.3

Prof. Dr. Osman Öztürk İmam Hatip Ortaokulu Sosyal Bilgiler Öğretmeni

Derslerine girdiğim sınıflarda Suriyeli öğrencilerde genel olarak algılama problemi var. İkinci dil olarak kullandıkları Türkçe konusunda yetersizler. Dil konusundaki yetersizlikleri algılama problemini meydana getiriyor. Bu durumda kendini soyutlayabiliyor. Daha çok klikler halinde arkadaşlıklar kuruyor., sosyalleşmesini kısıtlıyor. Suriyeli öğrenciler birlikte arkadaşlık kuruyor diğer öğrencilerle uyum problemleri yaşıyorlar. Aralarındaki sıkıntı artıyor. Ekonomik sıkıntıları da gözle görülür bir şekilde var. Bu durumda onları zorlamakta. Bu konu ile daha kapsamlı çalışmalar yapılması gerekli. Ülkelerine dönebilmeleri kendi dillerinde kendi yuvalarında eğitim almaları için uluslararası düzeyde çalışmalar gerekli.

Röportaj. 7

Türkçe Öğretmeni olarak sınıfınızda ve çevrenizde bulunan Geçici Koruma Altındaki Suriyeli öğrencilerin dil sorunu var mıdır? Dil sorunu var ise bunun nasıl giderilmesi gerektiği varsa çözüm önerileriniz nedir?

T.Ö.2

Prof. Dr. Osman Öztürk İmam Hatip Ortaokulu Türkçe Öğretmeni

Sınıflarımızda Suriyeli öğrencilerin dil sorunlarının çözümünde yapılması gerekenlerin başında Türkçe hazırlık sınıflarının oluşturulması gelmektedir. Çeşitli nedenlerle ülkemize gelmiş öğrenciler Türkçeyi konuşmadığı için normal sınıflarda Türk öğrencilerle ders görmesi Suriyeli öğrencinin sadece sınıf ortamında bulunmasından başka bir şey değildir. Türkiye ye gelen Yös öğrencilerine uygulandığı gibi Türk hazırlık sınıfının oluşturulması uyum sorununu aza indirecektir.

Öğrenci Türkçeyi konuşmadığı için özgüven eksikliği yaşamaktadır. Bu durum kız öğrencilerde daha az yaşanmaktadır. Uyumun arttırılabilmesi için bir sınıfta birden fazla yabancı öğrencinin bulunmaması, o öğrencinin ana dilini konuşmamasını sağlamaktır. Bu nedenle Türkçeyi daha çabuk öğrenmektedirler. kısaca belirtmek gerekirse homojen dağıtılmış sınıflar, Türkçe hazırlık sınıfları ana dilinin kullanılmasının kısıtlanması, Suriyeli öğrencilerin uyumunu arttıracaktır.

Röportaj. 8

Türkçe Öğretmeni olarak sınıfınızda ve Çevrenizde bulunan Geçici Koruma Altındaki Suriyeli öğrencilerin dil sorunu var mıdır? Dil sorunu var ise bunun nasıl giderilmesi gerektiği varsa çözüm önerileriniz nedir?

T.Ö.3

Prof. Dr. Osman Öztürk İmam Hatip Ortaokulu Türkçe Öğretmeni

Okulumuzda bulunan 5 ve 8. Sınıflardaki Suriyeli öğrencilerde harf, kelime, cümle, paragraf, deyim, atasözü, mecaz anlam gibi millet ve kültür algısına dayalı hata ya da konuyu tümünden anlayamama benzeri sorunlar yaşanmaktadır. Arapça ve Türkçe de harflerin olduğu yerler farklı olduğu için bazı sesli ve sessiz harfleri ö,ü,i gibi sırasıyla o,u,ı olarak; bazı sessiz harfleri p,k,ç gibi sırasıyla b,g,c şeklinde ifade ediyorlar. Ana dilini iyi öğrenmeden göçmen psikolojisiyle yeni dile adapte olamayan öğrencilerde var. Türkçe eklemeli bir dil olduğundan kelime yapısı ve ünlü ünsüz uyumları bakımından öğrencilerin zorlandığı bir dil.

Kültürümüzdeki farklılıktan dolayı deyim ve atasözlerini anlamakta zorlanıyorlar. Çözüm olarak Suriyeli öğrencilerin dil öğrenmesi için ekstra çalışmalar yapmak gerekir. Dil konusunu halledemeyen öğrenci içe kapanıyor ya da sadece kendi milletinden insanlarla diyalog kurarak süreci geciktiriyor. Bazı sınıflarda yabancı kökenli öğrencilerin hazırlık sınıfları açılmalıdır. Dil konusunda asgari bir seviye yakalanmadan Türk öğrencilerin sınıfına alınmamalıdır. İletişim olunca böylece dil sorunları da azalır. Küçük gruplar halinde okuma, diyalog, yazma, konuşma kulüpleri oluşturulmalı ve sınavları bu seviyede yapılmalıdır.

Röportaj. 9

Matematik öğretmeni olarak Türkiye’de bulunan Geçici Koruma Altındaki Suriyeli öğrencilerin sorunları hakkında neler düşünüyorsunuz? Suriyeli öğrencilerin hem Matematik hem de Genel Eğitim sorunları hakkında önerileriniz var mıdır?

M.Ö.2

Prof. Dr. Osman Öztürk İmam Hatip Ortaokulu Matematik Öğretmeni

Girmiş olduğum sınıflarda Suriyeli öğrencilerimizin Türkçe ve matematikteki terimlerin anlamalarını bilmediklerinden konuyu ilk anlarken sıkıntı yaşayabildiklerini görüyorum. Kavradıktan sonra işlem becerilerinde bir eksiklik olduğunu düşünmüyorum. Burada sorunun temeli dil sorunun olduğunu söyleyebiliriz. Öğrencilerin Türk öğrencilerle iletişimini

arttırmak sosyal öğrenme kapsamında dil sorununun çözümü de olacaktır. Çünkü Suriyeli öğrencilerimize sınıf içerisinde ve dışında kendi aralarında gruplaştıkları açıkça ortadadır.

Suriye Türkiye çizgisini temelli kaldırdığımızda sorunun temeli çözülecektir. Bu iletişim matematik dersine de illaki yansıtacaktır. Öğrencilerin matematik problemlerini algılamaları artacak ve çözmeleri kolaylaşacaktır ki anlamak soruyu çözenin yarısıdır. Kullandıkları öz alfabelerinin yönü ters olduğundan bazen defter tutma ve tahtayı kullanma sırasında da sorunlar görülebiliyor. Öğreneğin defteri tersten kullanma çözüm adımlarının sırasını karıştırma vb. Algılamalarında bir problem olduğunu düşünmüyorum. Bir kısmında aşırı zorlanma görüyorum. Bunlarında önceki eğitim hayatına bağlı olduğu kanısındayım.

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde Geçici Koruma Altındaki Suriyeli öğrencilerin ülkemizde eğitim öğretim faaliyetleri içerisinde karşılaşmış oldukları sosyo-kültürel problemler ortaya konmuş ve çeşitli çözüm önerileri sunulmuştur.

Bu araştırmada Suriyeli öğrencilerin, ailelerin ve eğitimcilerinden elde edilen istatistiki ve literatür, bulguların sonuçları bulunmaktadır.

5.1. Suriyeli Sığınmacıların (Öğrencilerin) Göç sonrası Yaşadıkları Olumsuz Gelişmelere ilişkin bulunan sonuç ve Tartışma

Türkiye'nin jeopolitik durumu ve kültür zenginliği geçmişten gelen bilgi birikimi ve güçlü devlet duruşu, dünya ülkelerinin, Türkiye Cumhuriyeti Devleti arasındaki yerini ve imajını güçlü ve pozitif olarak görülmesini sağlamaktadır. Son yıllarda ülkemize komşu ülkelerde meydana gelen huzursuzluklar, iç savaş, ayaklanmalar ülkemize doğru mülteci göçünü arttırarak yığınlar halinde sığınmalarına sebep olmuştur. 2011 yılında Suriye Devletinde meydana gelen iç savaş 2019 yılında henüz daha bitmemiştir ve devam etmektedir.

Suriye Devletinde meydana gelen iç savaştan hayatlarını kurtarmaya çalışan vatandaşlar Türkiye Cumhuriyeti Hükümetinin merhameti ve koruyuculuğu altında geçici koruma altındaki ailelere yardım elini uzatmıştır. Yaklaşık olarak beş milyona yakın geçici koruma altındaki Suriyeli vatandaş ülkemizde yaşamaktadır. Suriyeli vatandaşların ülkemize entegre olurken bir çok faktör bu uyum sürecinde olumlu veya olumsuz olarak kendini göstermektedir. Yapılan bu araştırmada Türkiye'ye sığınan ve uyum sağlama sürecinde olan geçici koruma altındaki Suriyeli vatandaşların en büyük probleminin dil problemi olduğu belirlenmiştir.

5.1.2. Suriyeli Sığınmacıların (Öğrencilerin) Sosyo-Kültürel ve Eğitim Açısından yaşadıkları Olumlu veya olumsuz durumlar ile elde edilen Sonuç ve Tartışma

Yapılan bu araştırma sonucunda mültecilerin ilk baştaki sorununun iletişim buna paralel olarak da dil bilmeme yüzünden yeterince kendilerini anlatamamaları, doğru bir şekilde kendilerini ifade edemediklerinden Türk toplum tarafından dışlanmaları olarak görülmektedir. Türk hükümeti uyguladığı eğitim politikası ile dil sorununu çözmek için birçok şehirde çeşitli

kurumlar vasıtası ile ücretsiz dil kursları açmış ve günümüzde birçok Suriyeli öğrenci ve vatandaş da yavaş yavaş dil sorununu çözmeye başlamıştır. Ülkemizde sosyal ve iletişim açısından okullarda meydana gelen sorunları aşmak için tampon görevi görecektir Suriyeli öğretmenlerin de Milli Eğitim bünyesinde görev yapması ile okullarda oluşan ya da oluşacak problemleri en aza indirmeyi başarmıştır. Rehber öğretmenlerin okullarda uyguladıkları rehberlik ve psikolojik danışmanlık ile de geçici koruma altındaki Suriyeli öğrenci ve aileleri açısından olumlu katkılar sağladığı görülmektedir.

Türk toplumuna uyum sağlamak da ilk başlarda zorluklar yaşayan geçici koruma altındaki Suriyeli birinci nesil vatandaşların ülkemizde ikinci nesil olarak görülen çocukları dünyaya gelmeye başlamıştır. Bu yeni gelen nesil eski nesillere göre ülkemizin adet, örf ve geleneklerine tam uyumlu ve Türk hukuk sistemine tabi vatandaşlar olarak yetiştiği görülmektedir.

Ülkemizde bulunan beş milyona yakın geçici koruma altındaki Suriyeli göçmenlerin en önemli sorunlarından biride eğitime katılamama durumudur. Göçle gelen geçici koruma altındaki Suriyeli ailelerin büyük bir kısmını kadın ve çocuklar oluşturmaktadır. Devlet İstatistik Kurumunun ve Milli Eğitim Bakanlığının verilerine göre toplamda bir buçuk milyona yakın eğitim/öğretim çağındaki Suriyeli çocuğun altı yüz bine yakını Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda kayıt yaptırmış olup eğitimlerine karma sistemde devam etmektedirler. Diğer öğrenciler için ise GEM' de eğitim-öğretim faaliyetleri gerçekleştirmeye çalışılmaktadır.

Eğitim anlamında Türk öğrenciler ile geçici koruma altındaki Suriyeli öğrencilerin birçok alanda çatıştığı, kavga, sözlü saldırı, yaralama, rencide etme, birbirlerini anlayamama ve Türk öğrencilerin Suriyeli öğrencileri ötekileştirmeye varan eylemlere kadar uzana can yakıcı sosyal, psikolojik, duygusal, depresif hareketler, öfke nöbetlerine sebep olduğu görülmüştür. Bunun sonuçlardan biri de topluma uyum sağlayamama ve Türk kültürünü benimseyememelerinden kaynaklanan içe kapanıklılık ve yer yer kendini şiddet eğilimi olarak göstermektedir.

Bulunan bir başka sonuçta yaklaşık 900 bine yakın Suriyeli öğrencinin eğitime devam etmediği eğitime devam eden 600 bine yakın Suriyeli öğrencinin ise devamsızlıklarının yüksek olduğu bunların sebebinin ise Suriyeli ailelerin yaşadıkları ekonomik sıkıntıların çok fazla olduğu bu yüzden öğrencilerin dışarıda çalışmak zorunda kaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bulunan diğer bir sonuçta geçici koruma altındaki Suriyeli kız öğrencilerin okul kayıt oranları erkek öğrencilere göre çok düşük olmaktadır.

5.1.3. Suriyeli Göçmenlerin (Öğrencilerin) Göç sonrası yaşadıkları Duygusal, Kültürel, Psikolojik Travmalara ilişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırmada göze çarpan önemli suçlardan biri ise geçici koruma altındaki Suriyeli aile ve çocukların psikolojik, duygusal sorunlarının çok fazla olduğu. Savaş ortamından kaçan öğrencilerin okuldaki başarı durumun düşük olması, agresif ve saldırgan duygular, uyum sağlayamama nedenlerinden onların, psikolojik travmalar yaşadıkları sonucuna ulaşılmaktadır. Bu konuda ruhsal, sağlık anlamda bir yetersizlik ortaya çıkmıştır.

5.1.4. Suriyeli Öğrencilerin Uyum Sorunlarına Yönelik Bulunan Sonuç ve Tartışma

Bu araştırmada bulunan diğer bir sonuç ise yapılan gözlem, röportaj ve araştırmalar sonucunda Suriyeli öğrencilerin çevreye uyum sağlayamadıkları ve bu yüzden Türk akranlarıyla yeterince iletişim kuramadıkları bu yüzden okul içi ve yaşadıkları çevrede çok fazla sosyalleşemedikleri, okulda ve dışında aktivitelere katılmadıkları sonucuna ulaşılmıştır..

Dini anlamda Müslüman olan Suriyeliler Türk akranları ile tam bir uyum içinde olduğu söylenemez. Örf, adet ve gelenek olarak çok benzemekle birlikte uyum sorunları yaşanmaktadır. Sosyal hayata adapte olmak isteyen Suriyeliler Arapça dışında İngilizceyi Türk öğrencilere göre daha iyi kullandıkları görülmüştür. Sosyal yaşama yavaş yavaş uyum sağlamaya çalışan Suriyeli öğrenciler kısmen de olsa Türk kültürünü benimsemeye başlamışlardır.

5.2. Öneriler

Bu bölümde araştırmanın sonuçlarına dayalı öneriler ve gelecek araştırmalara dayalı önerilerde bulunulmuştur.

5.2.1 Araştırmanın Sonuçlarına Dayalı Öneriler

Savaş sebebi ile ülkemize sığınan Suriyeli mülteciler ve komşu ülkelerden çeşitli yollar ile mülteci olmuş başka ülke vatandaşlarının ülkemizde yaşadıkları en büyük problem olan dil öğrenme sorununun çözümü için alınan önlemlerin yanında, topyekûn dil eğitim seferberliğinin başlatılması devlet ve yarı özel tüm eğitim kurumlarında bu yabancı misafirlere ücretli ya da ücretsiz dil kursları düzenlenmesi ayrıca dilimizi daha iyi anlamaları için kültürel aktiviteler ile ülkemizin kısmı olarak gezilmesinin sağlanması bununla ilgili organizasyonların yapılması bir tür dil kültür turizmini canlandırılması ülkemizde yaşayan yabancıların hem Türk dilini daha iyi kavrayıp anlamalarına, konuşmalarına hem de

yabancılar tarafından kültürümüzün daha iyi özümsemesini böylece ülkemiz için diğer devletlerin olumsuz yorumlarının da önüne geçilebileceği düşünülebilir.

Suriyeli ve diğer mülteci vatandaşların ülkemiz ekonomisine daha fazla katkı sağlayabilmeleri için onlarında iyi bir eğitim almaları. Mühendis, hekim, uzman kişiler olarak yetişmeleri için Türk Eğitim sisteminin Suriyeli mültecileri de kapsayacak şekilde yeniden düzenlenmesi daha geniş anlamda tüm mültecileri de içine alan radikal kararlar alınmak suretiyle sayıları yüz binlere ulaşan okuldan yoksun Suriyeli öğrencilerin eğitime kayıtsız şartsız dahil edilmesi bunun için gereken katı cezai şartlar dahil her türlü önlemin alınması ülkemize entegre olan bu insanların daha kolay uyum sağlaması ve eğitim sistemimizi daha güçlü yapması sağlanabilir.

Hukuk alanında diğer azınlık yabancı öğrenciler ile geçici koruma altındaki Suriyeli öğrencilere Türk öğrencilerde olduğu gibi eşit haklar tanınmalı ve cezai yaptırımlarında eşit olması yeni düzenlemeler ile standart hale getirilmesi gerekmektedir. Hukuki alanda yapılacak çalışmaların üniversite öğretim üyelerini ve uzman kültür bilimcilerinin de, derneklerin, sosyal kuruluşların ve (UNESCO) gibi örgütlerinde içinde olduğu çoklu platform ile uluslararası kanunlarında uygun olabileceği yeni yasaların çıkarılması gerekmektedir.

Bu araştırmada elde edilen en önemli sonuçlardan biri de eğitim sistemimize uyum sağlamakta zorlanan geçici koruma altındaki Suriyeli öğrencilerin eğitime entegre olurken bazı sorunlar yaşaması ve bu sorunların sonucunda da köklü reformlar kaçınılmaz hale gelmiştir. Suriyeli öğrencilerin ülkemizin eğitim sistemine entegre olabilmeleri için öncelikli olarak bir dönemde olsa hazırlık okumaları ve Türkçe kelime hazinelerini geliştirerek Türk eğitim sistemine zamanla entegre edilmesi sağlanmalıdır.

Genel uyum problemlerinin aşılması için yaşadıkları çevreden başlayarak halk ile iç içe olmaları öğrencilerin Türk akranları ile arkadaşlıklarının ilerletilmesi onlarla beraber vakit geçirilmeleri için okullarda özel etkinliklerin düzenlenmesi daha çok sosyalleşmelerine ve rehabilite edilmelerini sağlıya çağından Milli Eğitim Bakanlığı kontrolünde bilinçli olarak bu programların yapılması düşünülebilir.

Türk toplumuna geçici koruma altındaki Suriye gerçeğini anlatılacağı onların yaşadıklarını Türk toplumunun daha iyi anlamasının sağlanması amacıyla paneller, açık oturumlar, sohbet ve söyleşiler yapılması Türk halkını daha fazla bilinçlendirerek geçici koruma altındaki Suriyeli vatandaşlara daha sıcak ve ilgili, daha yardımsever davranışları sağlanabilir. Toplumda yaşanan ötekileştirme, küçük görme, hakir görme ve iteleme davranışlarından

kurtulup gerçek bireylere dönüşmeleri için aile eğitim merkezlerinin kurulması gerekmektedir.

Eğitim çağındaki çocuklar için yapılması gereken öncelikli olarak dilsel problemleri ortadan kaldırmak olacaktır. Bunun için devlet okullarında eğitim dönemi dışında geçici koruma altındaki Suriyeli bireyleri kapsayacak ve zorunlu olacak Türkçe eğitimi üzerine bir eğitim politikasının güdülmesi olacaktır. Hem bu sayede Türkiye’de eğitim görmekte olan geçici koruma altındaki Suriyeliler Türk dilini öğrenecek hem de eğitim öğretim döneminde akranlarıyla uyum içinde eğitimlerine devam etmeleri sağlanacaktır.

Bakanlık bünyesinde kurulan GEM’ inde denetimler artırılarak öğrencilerin eğitim-öğretim faaliyetleri denetlenerek sonuçlar kısa dönemlerde analiz edilerek sonuçlara dayalı yönlendirmeler yapılabilir. Bu sayede öğrencilerin Türk öğrencilerin eğitim aldığı liselere yönlendirilerek uyum süreçleri kısa sürede atlatılabilir. Hem öğrencilerin Türk kültürüne uyum sürecini hem de topluma adapte olmasını kolaylaştırabilir.

GEM merkezleri dışında eğitim öğretim faaliyetleri gören öğrenciler açısından müfredatın uygun olmadığı hem öğretmenlerin görüşlerinden hem de öğrencilerin almış olduğu eğitimin dönütlerinden görülmektedir. Müfredat Suriyeli öğrenciler açısından uygun hale getirilmesi eğitim ve öğretime katkı sağlayacaktır.

5.2.2 Gelecek Araştırmalara Dayalı Öneriler

Sosyal uyum açısından Türk kültürünü, adet, örf, gelenek ve yaşayış biçimlerinin Suriyeli mülteci öğrencilere öğretilmesi ve bu işlem yapılırken söz ile değil bizzat yaşatılması uygulanması gerekmektedir. Yapılacak tüm aktivitelerde Suriyeli öğrencilerin katılımın sağlanması sosyal açıdan onlara iyi geleceği kadar kendilerini yetiştirme, belli bir alanda kendi güvenlerinin kazanılması, öz güven sağlama ve ülke içinde daha uyumlu olumlu insan, vatandaş olma yolunda adımlar atılması sağlanmalıdır. Bunun için sosyal politikalar gözden geçirmeli ve daha fazla sosyal imkan, rehabilitasyon imkanı sağlanarak bu geçiş sürecinde Türk toplumuna entegre olmalarını kolaylaştıracaktır.

Eğitim alanında Suriyeli öğrencilerin uyum probleminin yanında onlar için okullarda daha özel bir program hazırlanması, müfredatın bir geçiş müfredatına dönüştürülmesi bunun için çalışmaların bir an önce yapılması bu öğrencilerin eğitimde başarısının arttıracağını düşünülebilir.

Geçici koruma altındaki Suriyeli öğrenciler ve ailelerinin mutlaka uzman psikologlar, pedagoglar ile sosyologların gözetiminde yaşadıkları çevreye ve kültüre çalışma hayatına ve insan ilişkilerine tam uyum sağlamaları için destek almaları gerekmektedir. Bunun için ayrı bir program uygulanmalı ve faaliyete geçirilmesi sağlanmalıdır.

Geçici koruma altındaki Suriyeli ailelerin toplumun bir parçası olabilmesi için her türlü imkânın devlet tarafından (Sosyal, ekonomik, manevi ve kültürel) açıdan tam destek sağlanması onlar için belirli oranda bütçe hazırlanması düşünülebilir. Ailesel gerginliklerin azaltılması toplum huzurunu da sağlayacağından bu konuda uzman hekim ve psikologların ayrı özel bir program hazırlaması ve aile denetimlerinin yapılması sağlanabilir.

Savaş sonrası sarsıntı yaşayan geçici koruma altındaki Suriyeli öğrencilerin için acil olarak Sağlık Bakanlığı bünyesinde travma merkezleri kurularak bu öğrenciler için psikiyatrik tedavi merkezlerinin faaliyete geçmesi ve rehabilite edilmesi. Türk toplumuna uyum sağlaması açısından önem ifade etmektedir.

Okul Öncesi eğitim kurumlarının eğitime gönderilmeyen geçici koruma altındaki küçük Suriyeli çocukların biran önce okul öncesi eğitime dâhil edilmesi gerektiğinde zorlayıcı yöntemlerin, cezai uygulamalarında kullanılması çocukların gelişimi açısından faydalı olacaktır. Destek eğitimi adı altında bu çocukların yetiştirilmesine katkı sağlanabilir.

Alanında uzman olmuş kişilerden bir komisyon oluşturularak(Rehberlik servisi-sosyolog-dil uzmanı-kültür dersleri öğretmeni vb) öğrencilerin eksiklikleri tespit edilmesi sağlanabilir. Hem bu sayede öğrencilerin ait oldukları sınıflarda eğitim öğretim hayatlarına devam edebilir, hem akademik anlamda hem de akranlar arasında uyum süreci problemlerinin en alt düzeye inmesi sağlanabilir.

Ülkemizde Suriyeli öğrencilere yönelik kurulan Geçici Eğitim Merkezleri işlevlerine uygun olarak hareket etse de aynı kültürden gelen Suriyeli öğrencileri bir arada bulunması hem Türk kültürüne uyum sürecini uzatmakta hem Türk dilinin öğrenilmesini zorlaştırılmaktadır. Ülkemize uyum sağlaması istenen Suriyeli mülteci öğrenciler hepsi aynı okul olmamak kaydı ile farklı okullara yönlendirilmesi süreci daha verimli hale getireceği düşünülmektedir.

Son yıllarda özellikle Arapça dil problemi olmadığından dolayı geçici koruma altındaki öğrenciler İmam Hatip liselerine yönlendirildiği gözlemlenmektedir. Geçici koruma altındaki öğrencilerin bu okullara toplu olarak yönlendirilmesi ülke içindeki imam hatiplerin imajını zedelemekte velilerin bundan dolayı bu okulları tercih etmesi giderek düşmektedir. Bu

yönlendirmelerin daha bilinçli yapılması okulların toplum nezdinde imajının korunmasını sağlayacak hem de bu okulları daha başarılı kılacaktır.

Eğitim sürecinde var olan öğretmenlerin geçici koruma altındaki öğrencilere yönelik bir eğitim almadığı bilinmektedir. Bu konuda tecrübeye sahip olmayan öğretmenler eğitimden geçirilerek hem öğrencilere daha faydalı olacak hem de bu çocukların dilinden daha iyi anlamaları sağlanacaktır. Okulunda geçici koruma altındaki Suriyeli öğrenci olan öğretmenlerin hizmet içi eğitimden geçirilmeleri sağlanmalıdır.

KAYNAKLAR

- Akay, A., Hamamcı, Z., Kurt, M. (2019,20 Nisan). Suriyeli Öğrencilerle Çalışan Psikolojik Danışmanların Yaşadıkları Sorunlar ve Bu Sorunlara İlişkin Uyguladıkları Çözüm Yollarının İncelenmesi. Web: <https://www.unicefturk.org/yazi/acil-durum-turkiyedeki-suriyeli-cocuklar>
- Akıncı, B., Nergiz, A., Gedik, E. (2015). Uyum Süreci Üzerine Bir Değerlendirme. *Göç ve Toplumsal Kabul Dergisi*. c.1,s.2.ss58-83
- Ayaşlı, E. (2017, Ekim, 12-14). II. Uluslararası Göç ve Güvenlik Konferansı Sözlü Bildirim.
- Aslangiri, F. (2016). Göç Olgusu. *Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi, Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, s.10-13
- Aktaş, H. (2019, 22 Nisan). Suriyeli Öğrencilerin Durumları Hakkında Röportaj. *Prof. Dr. Osman Öztürk İmam Hatip Ortaokulu Sosyal Bilgiler Öğretmeni*
- Babuç, Z.T. (2018).Mersin İlindeki Suriyeli Çocukların Aile Ve Sosyal İlişkilerinde Yaşadıkları Ambivalansın İlişkisel Sosyolojik Bir Analiz. *SAD / JSR Sosyoloji Araştırmaları Dergisi / Journal of Sociological Research*. v 21. s.317-355
- Bakioğlu, A., Asyalı, S.G. (2005). Rehber Öğretmenlerin Buldukları Kariyer Evrelerine Göre Okul Yönetimini Algılayışlarının Niteliksel Olarak İncelenmesi. *Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*. Sayı.21,s:89-110
- BİANET. (2019, Şubat 13). Mülteci Çocuklar Devlet Okullarında Sorunlarla Baş başa,İstanbul Bilgi Üniversitesi Çocuk Çalışmaları Birimi. Web: <http://bianet.org/cocuk/egitim/167902-multeci-cocuklar-devlet-okullarinda-sorunlarla-basbasa>
- Bölükbaş, F. (2016). Suriyeli Mültecilerin Dil İhtiyaçlarının Analizi; İstanbul örneği. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi The Journal of International Social Research Cilt: 9 ,S. 46 V. 9, Issn: 1307-9581*
- Can, R. (2019, 22 Nisan). Suriyeli Öğrencilerin Durumları Hakkında Röportaj. *Prof. Dr. Osman Öztürk İmam Hatip Ortaokulu. Matematik Öğretmeni*
- Emin, M.N. (2018). Türkiye'deki Suriyeli Çocukların Eğitimi, *Kriter Dergisi* s.27.v.3

- Ekiçi, S., Tuncel, G. (2015). Göç ve İnsan. *Birey ve Toplum Dergisi*, c5,s.9
- Geridönmez, S. (2019, 22 Nisan). Suriyeli Öğrencilerin Durumları Hakkında Röportaj. *Prof. Dr. Osman Öztürk İmam Hatip Ortaokulu. Türkçe Öğretmeni*
- Göç İdaresi Genel Müdürlüğü.(2018, 25 Mart). Yerleşim Yeri İl Verileri. Web:
http://www.goc.gov.tr/icerik6/gecici-koruma_363_378_4713_icerik,
- Göç İdaresi Genel Müdürlüğü.(2018, 25 Mart). Geçiçi Koruma. Web:
http://www.goc.gov.tr/icerik3/gecici-koruma_363_378_4713,
- İnancık, H. (1990). Örf maddesi. *İslam ansiklopedisi* IX,480
- İslamoğlu, E. (2017). Suriyeli Sığınmacıların Toplumsal Kabul ve Uyum Sürecine İlişkin Bir Araştırma. *Dergipark*. s.107-120
- Kutlu, N. (2018, 25 Mart). Suriyeli Öğrencilerin Durumları Hakkında Röportaj. *Prof. Dr. Osman Öztürk İmam Hatip Ortaokulu. Türkçe Öğretmeni*
- Kardeş, S., Akman, B. (2018). Suriyeli Mültecilerin Eğitimine Yönelik Öğretmen Görüşleri. *İlköğretim Online Dergisi*. 17(3): s.1224-1237, Doi:10,17051
- Kızıl, Ö., Dönmez, C. (2017). Türkiye’deki Suriyeli Sığınmacılara Sağlanan Eğitim Hizmetleri ve Sosyal Bilgiler Eğitimi Bağlamında Bazı Sorunların Değerlendirilmesi, *International Journal Of Education Technology and Scientific Researches Dergisi* Issue: 4, s.207-239, ISSN: 2587-0238
- Karaer, Z. (2019, 1 Mayıs).Suriyeli Çocuklar Okullarda Dışlanıyor. Web:
<https://www.evrensel.net/haber/258318/suriyeli-cocuklar-okullarda-dislaniyor>
- Karslı, Ö. (2016). The Meaning of Culture in Ernst Cassirer” Jomelips, Cilt 1, s.2, Say: 38-59
- Kağnıcı, D.Y. (2017). Suriyeli Mülteci Çocukların Kültürel Uyum Sürecinde Okul Psikolojik Danışmanlarına Düşen Rol ve Sorumluluklar. *Elementary Education Online Dergisi*. s.1768-1776
- Kağnıcı, D.Y. (2017). Suriyeli Mülteci Çocukların Kültürel Uyum Sürecinde Okul Psikolojik Danışmanlarına Düşen Rol ve Sorumluluklar. *Elementary Education Online Dergisi*. s.1768-1776

- Koyunkaya, M.Y. (2019, Mart 09). Eğitim Temel Kavramları. Web: [http://melikeyigit.weebly.com/uploads/1/2/4/7/12475408/1.hafta-egitimin temel kavramları.pdf](http://melikeyigit.weebly.com/uploads/1/2/4/7/12475408/1.hafta-egitimin%20temel%20kavramlari.pdf)
- Marangoz, A. (2019, 22 Nisan). Suriyeli Öğrencilerin Durumları Hakkında Röportaj. *Prof. Dr. Osman Öztürk İmam Hatip Ortaokulu. Beden Eğitimi Öğretmeni*
- Kutlu, N. (2019, 22 Nisan). Suriyeli Öğrencilerin Durumları Hakkında Röportaj. *Prof. Dr. Osman Öztürk İmam Hatip Ortaokulu. Türkçe Öğretmeni*
- Özipek, B.B. (2018). Uluslararası Teknoloji Ekonomi Ve Sosyal Araştırma Vakfı Çalıştayı.
- Özdemir, E. (2017). Mülteci sorunları. *ANKASAM Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi. s2.s12*
- Özdemir, E. (2017). Suriyeli Mültecilerin Türkiyedeki Algılar. *Savunma Bilimleri Dergisi The Journal of Defense Sciences, v. 16, s.1*
- Özyürek, A., Çetin, A., Yıldırım, R., Evirgen, N., Ergün, Ş. (2016). Farklı Kültürlerde Aile Çocuk Etkileşimlerinin Öğretmen Bakış Açısına Göre İncelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi The Journal of International Social Research. v.9 Issue: 1307-9581*
- Özer, i. (2004). Kentleşme Ve Kentsel Değişme. S(1) Bursa: Ekim Kitabevi
- Özen, S. (2019, 22 Nisan). Suriyeli Öğrencilerin Durumları Hakkında Röportaj. *Prof. Dr. Osman Öztürk İmam Hatip Ortaokulu. Türkçe Öğretmeni*
- Özgüller, N. (2019, 22 Nisan). Suriyeli Öğrencilerin Durumları Hakkında Röportaj. *Prof. Dr. Osman Öztürk İmam Hatip Ortaokulu. Sosyal Bilgiler Öğretmeni*
- Sümer, F. (1962). Türk Kültür Tarihine Umumi bir Bakış. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih, Coğrafya Fakültesi Dergisi c:20 s.3-4*
- Selçuk, Z. (2019, 20 Nisan). Yeni Eğitim Modeli. Web: <https://www.tgrthaber.com.tr/egitim/milli-egitim-bakani-ziya-selcuk-yeni-egitim-modelini-acikladi-meb-2023-egitim-vizyonu-belgesi-yeni-egitim-sistemi-260558>

- Taş, Y., Özcan, S., Özcan, M. (2016). Türkiye’de Bulunan Suriyeli Göçmenlerin Barınma ve İstihdam Sorunları. *Adıyaman Üniversitesi, 1. uluslararası gerçek ve Umut arasında Suriyeli Mülteciler Sempozyumu*.
- Taş, H.Y., Özcan, S. (2018). Suriyeli Göçmen Sorunlarının Sosyal Politikalar Bağlamında Analizi. *Emek ve Toplum Dergisi*, Doi: 10.31199
- Türk Dil Kurumu (TDK). (2018). *Türkçe Sözlük*, Ankara: TDK
- Türk Dil Kurumu (TDK). (2005). *Türkçe Sözlük*, Ankara: TDK
- Tuncer, E. (2019, 2 Şubat). Yemek sayesinde hayata tutunmak ve yeniden yerleşmek. Web: <https://t24.com.tr/k24/yazi/yemek-ve-yerlesmek,1575>
- Tanrıkulu, F. (2017). Türkiye’de Yaşayan Suriyeli Çocukların Eğitim Sorunu ve Çözüm Önerileri. *Liberal Düşünce Dergisi*. v.22, s.127-144
- Tunç, E. (2019, 22 Nisan). Suriyeli Öğrencilerin Durumları Hakkında Röportaj. *Prof. Dr. Osman Öztürk İmam Hatip Ortaokulu. Sosyal Bilgiler Öğretmeni*
- Türk, Z.T. (2019, 22 Nisan). Suriyeli Öğrencilerin Durumları Hakkında Röportaj. *Prof. Dr. Osman Öztürk İmam Hatip Ortaokulu. Matematik Öğretmeni*
- Topçu, N. (1961). Yağarınki Türkiye. İstanbul: Yağmur Yayın Evi
- Williams, R. (2019, 15 Mart). Culture is ordinary,web: <http://artsites.ucsc.edu/faculty/gustafson/film%20162.w10/readings/williams.ordinary.pdf>
- Yıldırım, S. (2017). Suriyeli Sığınmacıların Toplumsal Kabul ve Uyum. *Dergipak*. s.107-126
- Yıldırım, A., İslamoğlu, E., İyem, C. (2017). Suriyeli Sığınmacıların Toplumsal Kabul ve Uyum Sürecine İlişkin Bir Araştırma. *Bilgi Dergisi*. v.3 5: s. 1 0 7 - 1 2 6
- Ziya, O.(2012). Göçmen Belirsizliğinde İklim Mültecileri, *TBB Dergisi*. s.232

EKLER

Ek 1. Anket Formu

BAHÇELİEVLER POF. DR. OSMAN ÖZTÜK İMAMA HATİP ORTAOKULU VE GEÇİÇİ EĞİTİM MEKEZİNDE OKUYAN LİSE ÖĞRENCİLERİ İÇİN HAZIRLANMIŞ ANKET FORMU

Değerli gençler,

Elinizdeki bu form yüksek lisans tez araştırmasında kullanılmak üzere hazırlanmıştır. Anket toplamda 2 bölümden oluşmaktadır. I.bölümde kişisel bilgiler, II. bölümde ölçek maddeleri bulunmaktadır.

Anketteki her maddeyi cevaplandırmanız ve kişisel bilgiler bölümüne isim yazmamanız rica olunur.

Lütfen anket maddelerini dikkatlice okuyarak size en uygun gelen seçeneği (X) çarpı işareti ile belirtiniz. Değerli vaktinizi ayırdığınız ve bilime katkı sağladığınız için teşekkür ederiz.

YUSUFAYDOĞDU

I.BÖLÜM

Yaşınız:

Cinsiyetiniz:

İkamet ettiğiniz ilçe:

Okul türü:

Sınıfınız: 11 12

Aile birlikte yaşama durumunuz: Anne –baba birlikte

Ailenizden kaybettiğiniz kişi sayısı:

Ailede birlikte yaşayan kişi sayısı:

Annenin yaşı:

Annenin mesleği:

Babanın yaşı:

Babanın mesleği:

Aylık ortalama geliriniz:

Siz dahil ailedeki çocuk sayısı:...

Oturulan ev:

Kira

Mülk

Ailede kaçınıcı çocuksunuz? .....

Aşağıda yer alan ifadeleri okuduktan sonra size en uygun gelen seçeneği yan taraftaki kutucuklara (x) şeklinde işaretleyiniz.	Kesinlikle Katılmıyorum	KATILMIYORUM	FİKRİM YOK	Katılıyorum	Kisimen katılıyorum
1-Türkçeyi anlamakta zorluk çekerim.					
2- Türkçe sözcükleri ilk duyduğum da anlayabilirim.					
3- Türkçeyi daha iyi anlamak için kitap okurum.					
4- Türkçeyi daha etkili konuşmak için kitap okurum.					
5- Türkçe ders kitaplarındaki içeriklerin benim dil gelişimime katkı sağladığını düşünürüm?					
6- Türk öğretmenlerden Türkçe öğrenmek dili öğrenmemizi kolaylaştırır.					
7- Dil yapısının farklılığı dersi anlamamı zorlaştırır.(Arapça-Türkçe)					
8- Türkçe konuşmakta zorlandığımdan Suriyeli öğrencilerle birlikte olmayı tercih ederim.					
9- Türk arkadaşlarla vakit geçirmek Türkçe öğrenmemi kolaylaştırır.					
10- Yalnızca Türkçe konuşulan bir ortamda yaşamam dili öğrenmemi kolaylaştırır.					
11- Dil problemimi Türk arkadaşlarımla iletişim kurarak aşmaya çalışıyorum.					

12-Ailem yeterli gelir düzeyine sahiptir.					
13- Aile geçimimizi (temel ihtiyaçları karşılama)rahatlıkla karşılarız.					
14- Okul ihtiyaçlarım zamanında karşılanır.					
15- Her gün yeterli miktarda okul harçlığı alırım.					
16- Okul kıyafetlerimi rahatlıkla alabilirim.					
17- Yeterli gelir düzeyine sahip olmadığımızdan dolayı okul saatlerinin dışında çalışırım.					
18- Okul saatlerinin dışında çalışarak aile gelirine katkı sağlarım.					
19- Maddi sıkıntılardan dolayı akrabalarım ile aynı evi paylaşırım.					
21-Kolayca arkadaş edinebilirim.					
22-Kendimi toplumun içinde rahatlıkla ifade edebilirim					
23.Türkiye ortamında aile hayatımı aynı şekilde devam ettirebiliyorum.					
24.Türkiye ve Suriye aile yapıları benzerlik göstermektedir.					
25.Türkiye'deki sosyal hayat ile Suriye'deki sosyal hayat arasındaki farklılıktan dolayı zorluklar yaşarım.					
26-Türk kültür yapısı içinde kendi kültürünüze ait geleneklerini rahatlıkla yaşayabilirim.					
27-Çevre kuralları(uyarı levhaları-kısaltmalar-yön tabelaları)Suriye yapısından farklı olduğu için zaman zaman problem yaşarım.					
28-Kendimi Türkiye de güvende hissederim.					
29-Suriye de yaşadığım olumsuzluklardan dolayı buraya geldiğimizde sosyal hayata adapte olma konusunda sıkıntılar yaşadım.					
30-Türk toplumu ile birlikte yaşamaktan mutluluk duyarım.					

Ek 2. Alınan Onaylar

T.C.
BAHÇELİEVLER KAYMAKAMLIĞI
İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 23023650-100-E.7774199
Konu : Anket Çalışması Talebi

17/04/2019

KAYMAKAMLIK MAKAMINA
BAHÇELİEVLER

İlgi: Prof. Dr. Osman Öztürk İmam Hatip Ortaokulu Müd.nün 16/04/2019 gün ve 7701153 sayılı yazısı.

İlçemiz Prof. Dr. Osman Öztürk İmam Hatip Ortaokulunda Müdür Yardımcı olarak görev yapan (262735501006) TC Kimlik Nolu Yusuf AYDOĞDU'nun, yüksek lisans tez çalışması sebebiyle okulun bünyesinde bulunan GEM (Geçici Eğitim Merkezinde) anket çalışması gerçekleştirme talebi Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Emin ÇIKRIKÇI
İlçe Milli Eğitim Müdürü

OLUR

<.../.../...>
İlker ARIKAN
Bahçelievler Kaymakamı

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Etik Kurulu

Sayı :61923333/050.99/
Konu :11/50 Yusuf AYDOĞDU

Sayın Yusuf AYDOĞDU

İlgi : Yusuf AYDOĞDU 02/04/2019 tarihli ve 0 sayılı yazı

Üniversitemiz Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu Başkanlığının 03.04.2019 tarihli ve 11 sayılı toplantısında alınan "50" nolu karar örneği ekte sunulmuştur.
Bilgilerinizi rica ederim.

Prof. Dr. Arif BİLGİN
Etik Kurulu Başkanı

50. Yusuf AYDOĞDU'nun "Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde eğitim gören Suriyeli öğrencilerin soysa-kültürel, ailesel ve eğitsel problemlerine yönelik bir araştırma.(İstanbul İli Bahçelievler Prof.Dr Osman Öztürk İmam Hatip Ortaokulu Geçici Eğitim Merkezi örneği)" başlıklı çalışması görüşmeye açıldı.

Yapılan görüşmeler sonunda; Yusuf AYDOĞDU'nun "Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde eğitim gören Suriyeli öğrencilerin soysa-kültürel, ailesel ve eğitsel problemlerine yönelik bir araştırma.(İstanbul İli Bahçelievler Prof.Dr Osman Öztürk İmam Hatip Ortaokulu Geçici Eğitim Merkezi örneği)" başlıklı çalışmasının Etik açıdan uygun olduğuna oy birliği ile karar verildi.

Evrakı Doğrulamak İçin : <http://193.140.253.232/envision.Sorgula/BelgeDogrulama.aspx?V=BEND4VVB8>

Etik Kurulu Esentepe Kampüsü 54187 Serdivan SAKARYA / KEP Adresi:
sakaryasiuniversitesi@hs01.kep.tr
Tel:0264 295 50 00 Faks:0264 295 50 31
E-Posta :ozelkalem@sakarya.edu.tr Elektronik Ağ :www.sakarya.edu.tr

Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

ÖZGEÇMİŞ VE ESERLER LİSTESİ

Adı ve Soyadı: Yusuf AYDOĞDU

E-Posta: y.aydogdu24@gmail.com

ÖĞRENİM DURUMU

Lisans: Sakarya Üniversitesi Türkçe Öğretmenliği Bölümü

GÖREVLER

Görev Ünvanı	Görev Yeri	Yıl
Öğretmen	2012/2013 Baykan Karakaya İlköğretim okulu Türkçe öğretmeni	2012-2013
Okul Müdürü	Baykan Karakaya İlköğretim okulu Okul Müdürü	2013-2015
Öğretmen	İstanbul/Bahçelievler’de Yunus Emre İmam Hatip Ortaokulunda	2015-2016
Müdür Yardımcısı	İstanbul/Bahçelievler’de Yunus Emre İmam Hatip Ortaokulunda	2016-2017
Müdür Yardımcısı	2017/2019 Prof. Dr Osman Öztürk İmam Hatip Ortaokulu	2017-2019

A.Uluslararası Hakemli Dergide Yayımlanan Makaleler: Yabancı Dil Olarak Türkçede Kelime Öğretimi Üzerine Bir Durum Tespiti: Suriyeli Ortaokul Öğrencilerine Türkçe Öğreten Öğretmenler Örneği, *Uluslar arası Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenim Dergisi*, Yıl,2019, c.2, s.2, say.152-164, Yusuf AYDOĞDU